

Leto X Številka 21
Jesenice, 24. maja 1968

**ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE**

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železara«, Železarna Jesenice. Telefon int. 758 in 394 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

STEVILNIM ČESTITKAM IN IZRAZOM VDA-
STI IN ZAUPANJA OB 76-LETNICI ROJSTVA
PREDSEDNIKA REPUBLIKE — MARŠALA TITA,
SE PRIDRUŽUJE TUDI NAŠ DELOVNI KOLEKTIV
IN OBČANI JESENIC

Problematika izumiteljstva in tehni- ških izboljšav v železarni Jesenice

Osrednji problem v družbeno-ekonomskih razmerah je vedno hitrejšo uvajanje produktivnosti dela, ker vpliva njeno večanje na življenjsko raven, na razvoj materialne osnove delavskega samoupravljanja in na stabilnost gospodarskega gibanja. Tehniški razvoj sledi progresivni krivulji, ki je ne-
ločljivo povezana z raziskovalnim delom, osvajanju novih izumov in tehniških izboljšav. Nova tehnika je postala osnovna kategorija vsega ekonomskega razvoja in kategoričen imperativ, da mora pospeševati tehniški razvoj, da bi se ob sedanjem tempu razvoja odvisnost do razvitejših podjetij ali držav ne povečala.

Če je v mednarodni delitvi dela predvsem važen razvoj proizvodnih sil, organiziranih s pomočjo znanstvenih dosežkov, potem naravnost usodno zaostajamo za tempom svetovnega tehniškega razvoja. Tehniški razvoj je sicer stalna programska naloga, čeravno si glede njene izpopolnitve nismo delali skrbi. Sedanja situacija nam kaže, da je »cena« dosedanjega načina našega tehniškega razvoja visoka in plačana z žrtvovanjem tekoče potrošnje sedanje generacije.

Izumiteljstvo in tehniške izboljšave so kompleksen pojav, ki sega v vsa področja

družbenega življenja. Zaradi tega ni napredek tehnike več odvisen od spontanosti idej izoliranih izumiteljev in avtorjev tehniških izboljšav, temveč funkcija, katero mora družba programirati, avtorjem izumov in tehniških izboljšav pa posredovati tehniške probleme, katere bodo izvajali individualno ali timsko. Konkretizacija dosežkov raziskovalnega dela, na polju izumiteljstva in tehniških izboljšav se pokaže v napredku proizvodnih zmogljivosti.

Ustvarjen izum ali tehniška izboljšava je funkcija sociološkega tipa človeka posameznika podjetniških kvali-

tet, to je človeka, ki misli več, kot je njegova obveznost na delovnem mestu. Podlaga izuma ali tehniške izboljšave je ideja, ki se rodi redkim posameznikom, po napornem razmišljanju. Če priznavamo trditve, da je bilo potrebno nekoč prav vse izumiti, potem moramo nehoti priznati, da bomo potrebovali vedno več izumov in tehniških izboljšav, ki bodo aplikativni za naše tehniške procese. Za dosego vsaj optimalnega stanja dejavnosti na področju izumov in tehniških izboljšav, moramo do temeljev spremeniti dosedanje politiko razvijanja tega procesa v upravnem in samoupravnem smislu, predvsem pa v načinu materialne stimulacije in moralnega priznanja.

Izumiteljstvu in tehniškim izboljšavam do sedaj v širšem kakor tudi v lokalnem smislu, nismo posvetili dovolj pozornosti. Ta zvrst dejavnosti je fenomen ljudske aktiv-

(nadaljevanje na 3. str.)

Pred obratovanjem Lectromelt peči

Poleg že obstoječe 60-tonske ASEA električne peči smo postavili še eno peč enake zmogljivosti, tipa Lectromelt, ki smo jo kupili v ZDA. Njena montaža je praktično končana in računamo, da bo pritekla iz nje prva šarža ob koncu tega ali pričetku prihodnjega meseca.

S postavitvijo tega proizvodnega agregata za jeklo smo v elektro jeklarni v glavnem zaključili z izgradnjo. Manjkajo sicer še nekatere naprave kot npr. peč za ogrevanje dodatkov, katerih nabavo smo morali zaradi pomanjkanja denarja prenesti na kasnejši čas. Vendar je osnovna izgradnja v tem obratu s pričetkom obratovanja Lectromelt peči končana.

V elektro jeklarni imamo sedaj dve 60-tonski in eno 8-tonsko peč. Slednja obratuje še iz let pred drugo svetovno vojno in je kljub temu v dobrem stanju. Njena slaba stran je ta, da ima zaradi premajhne zmogljivosti visoke predelovalne stroške in je njeno obratovanje v primerjavi s 60-tonskimi pečmi zelo drago. Iz tega razloga je na njej ekonomsko opravičena proizvodnja samo takšne vrste jekel, ki imajo tako

visoko ceno in prenesejo visoke stroške predelave. To pa so predvsem visoko legirana, nerjaveča in ognjeodporna jekla ter še nekatere druge vrste posebnih jekel. Zato bo ta peč obratovala v prihodnje v glavnem le za proizvodnjo takšnih jekel. Poleg tega bomo proizvajali na tej peči tudi razne poskusne šarže in tista jekla, ki na 60-tonski peči tehnološko še niso osvojena. Eventuelno bo proizvajala tudi takšna jekla, za katera je naročena količina premajhna, da bi se izplačalo proizvesti šaržo na 60-tonski peči.

V bodoče bo glavna teža proizvodnje elektro jeklarne prenešana na obe 60-tonski električni peči. ASEA peč je opremljena z magnetnim me-

šalcem in jo bomo uporabljali za proizvodnjo legiranih in visoko legiranih jekel. Lectromelt nima mešalca, ker ga zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ob nabavi nismo kupili. Zato jo bomo uporabljali v glavnem za proizvodnjo nelegiranih in bolj navadnih vrst jekla.

Danes vedno bolj uporabljajo takšne in večje električne peči tudi za proizvodnjo navadnih vrst jekla iz treh razlogov:

Zakladamo jih tako, da odmaknemo obok in spustimo s pomočjo zakladalne košare v peč vložek. Na ta način lahko uporabimo kot vložek tudi takšne kose in odpadke, ki jih v SM peči brez posebnih in drage priprave ne

(nadaljevanje na 2. str.)

»Ustavite generatorje«

V ponedeljek, 20. t. m. je ob 6 uri zjutraj obratovodja šamotarne obvestil vodstvo plinike in vodne energije, da lahko ustavijo obratovanje generatorjev, ker so zaključena dela na rekonstrukciji krožnih peči od števil 10 do 18. Namesto dosedanjega generatorskega plina bodo odslej kot pogonsko gorivo uporabljali mazut.

Iz beležke o razgovorih za dokončno predelavo in za pripravljalna dela za drugo fazo rekonstrukcije komornih peči je razvidno, da bi se dela na pečeh od št. 10 do 18 zaključila 25. t. m. in ta dan tudi izvršil interni tehnični pregled.

Zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala pa obratovodstvo šamotarne ni soglašalo s to časovno razporeditvijo, zato so se 6. t. m. na obratovodstvu šamotarne ponovno pogovarjali s predstavnikom tehniških služb tov. Tepinom o drugačni razporeditvi. Dogovorili so se, da je pričetek rekonstrukcije nespremenjen in ostane planiran datum 13. maj. Rekonstrukcija pa se izvede v dveh

etapah s tem, da se prva etapa izvrši na pečeh od št. 10 do 18, ki jih je DE šamotarna za rekonstrukcijo že pripravila, druga etapa pa se izvede na pečeh od št. 1 do 9, obenem s rotacijsko pečjo.

Pričetek druge etape se mora usklajevati z zaključkom prve etape, zato se časovno ni opredelila.

Operativna investicijskega vzdrževanja tehničnih služb je na osnovi tega razgovora izdelala načrt, po katerem naj bi bila dela praktično zaključena 24. maja in ta dan tudi poizkusno obratovanje. Ker pa je vodstvo šamotarne organiziralo odvoz cevovodov, gorilcev in ostalega materiala že med samim materi-

(nadaljevanje na 3. str.)

**Lep pozdrav
udeležencem
V. majskega
srečanja mladine
Jugoslavije**

Obračun prvega tromesečja in sanacijski program

Sanacijski program, ki je bil sprejet skupaj s planom z namenom zboljšati ekonomski položaj železarn, predvideva številne mere in ukrepe, ki naj bi rešili in izboljšali sedanji položaj.

Finančni rezultati prvega tromesečja pa kažejo, da cilji niso doseženi, da planirani dohodek ni dosežen in da v prvem tromesečju niso pokriti osebni dohodki. Resnici na ljubo moramo priznati, da v celoti tega nismo pričakovali, saj se je proizvodnja v glavnem normalizirala šele v mesecu februarju. Vendar je negativen rezultat previsok. Vzroki negativnega rezultata so predvsem zvišanje stroškov proizvodnje po posameznih delovnih enotah, ki znaša 17,6 milijonov din.

Osnovni vzroki za to so:

- Zaradi neizpolnjevanja realizacije so stroški preseženi, ker je vpliv stalnih stroškov previsok.
- poprečna prodajna cena je prenizka.
- Zaradi nizkega izplena je tudi nastalo zvišanje stroškov.

Poprečna prodajna cena po planu znaša 2.169 din/t, poprečna realizirana cena pa 2.021 din/t. Realizacija je pod planom 11,6 milijonov din, kar nam zmanjša dohodek za kakih pet milijonov din.

Izplen je v raznih delovnih enotah prenizek, kar nam zmanjšuje rezultat za 5,6 milijonov din.

Zaradi slabe rude in ostalih vzrokov smo na plavžu izgubili 2,7 milijonov din.

Po grupah proizvodnih obratov znaša zvišanje v grupi talilnic 8,3 milijonov, v grupi valjarn 8,7 in v grupi predelovalnih obratov 2,2 milijona din.

Iz te kratke analize se jasno vidi, kaj moramo napraviti, da bi dosegli planirane cilje:

— Obseg proizvodnje in realizacije moramo čimprej dvigniti na planirani nivo ter nadomestiti zaostalo proizvodnjo do konca leta.

— Urediti je delo na plavžu, da bi prišli na planirano proizvodnjo in planirano porabo koksa.

— Izplen v vseh delovnih enotah je potrebno zvišati na planirani nivo.

— Poprečno ceno proizvodov moramo čim bolj približati planiranemu nivoju, predvsem s forsiranjem kvalitetnejših proizvodov in s forsiranjem hladne predelave.

V kolikor ne bomo z energičnimi ukrepi in z boljšim delom zgornjih nalog realizirali, bomo morali preiti na zniževanje osebnih dohodkov, kar pa ni cilj niti uprave podjetja niti članov kolektiva.

B. Homovec

Pred obratovanjem Lectromelt peči

(nadaljevanje s 1. str.)

moremo zakladati. To so velike izrabljene koke, nerabni ingoti in brame, »svinje« ter podoben material. Poleg tega lahko pri proizvodnji navadnih kvalitet jekel uporabljamo tudi večje količine ostružkov ter drugega podobnega materiala z veliko prostornino. Uporaba takšnih materialov izredno zniža stroške vložka in s tem tudi ceno proizvedenega jekla.

Drugi razlog je velika storilnost teh peči. Z enostavno tehnologijo, ki jo omogoča proizvodnja navadnih vrst jekel in uporaba kisika, lahko dosežemo zelo veliko storilnost. Ta pa zniža predelovalne stroške in s tem spet ceno proizvedenega jekla. Tako lahko dosežemo s kombinacijo cenenejšega vložnega materiala in velike storilnosti zelo nizke stroške za proizvedeno jeklo. Ti so zato

nižji kot proizvodni stroški jekla, proizvedenega v SM pečeh.

Tretji razlog so nizki investicijski stroški. Danes je v svetu usmerjenost v proizvodnjo jekla takšna, da se SM peči vedno bolj umikajo kisikovim konvertorjem in velikim električnim pečem. Novih SM peči skoraj ne gradijo več, pač pa kisikove konvertorje in električne peči. Kdaj je bolj primeren eden ali drug agregat, pokaže stanje glede na možnosti nabave surovin in energije.

Tudi v naši Železarni gremo po tej edini pravilni poti. Zaenkrat smo napravili prvi korak in zgradili električno jeklarno z dvema 60-tonskima električnima pečema. Drug korak nas še čaka v prihodnosti, ko bo potrebno sedanjo SM jeklarno nadomestiti z dvema kisikovima konvertorjema. K.

Obvestilo

vodilnim in vodstvenim delavcem železarn Jesenice V dneh od 30. 5. do 14. 6. t. l. bo seminar o varstvu pri delu, ki bo zajel približno 160 vodilnih in vodstvenih delavcev našega podjetja. Predhodno bo direktor Železarn izdal ustrezno okrožnico. Razpored po grupah, časovni razpored, program in pismeno gradivo bodo udeleženci seminarja dobili do 27. maja letos.

Kadrovski sektor

Seja DS DE strojno vzdrževanje

Enotno reševanje vseh problemov vzdrževanja

Novoizvoljeni člani DS DE strojno vzdrževanje so 14. maja imeli konstituantno sejo. Na seji je bilo prebrano poročilo o delu DS DE in o delu posameznih komisij. Delavski svet DE ima zaradi oddaljenosti posameznih oddelkov in zaradi zelo različnih problemov v posameznih oddelkih zelo težavno delo. V pretekli mandatni dobi je delavski svet precej delal na sami organizaciji dela, posebno v zadnjem času, ko je enota prešla na skrajšani delovni čas in je bilo potrebno prilagoditi vzdrževanje proizvodnim obratom. Zaradi nepolnega normativna delavcev niso mogli povsod uvesti štiriizmenjsko delo. Precej se je v času pa so porabili z razgovori o osebnem dohodku, tako o oblikovanju, kakor tudi o delitvi. Pri organizaciji dela so bili še kar uspešni, vendar so se tudi tu pojavili problemi.

V strojno vzdrževanje spada šest oddelkov, ki so s svojo organizacijo dela vezani na zahteve proizvodnih obratov, medtem ko štirje oddelki niso strogo vezani na proizvodnjo, zato njihovo delo delno organizirajo po svojih potrebah, delno pa po potrebi proizvodnih obratov, posebno kar se tiče večjih remontov in nedeljskih del. Pri osebnem dohodku pa kljub številnim razgovorom niso dosegli zaželenih uspehov, čeprav so bile zahteve precej upravičene. Seveda se je tudi pri tem pokazalo, da niso bili vedno enotni v svojih zahtevah in je vse preveč izstopala težnja zagovarjanja svojih oddelkov, premalo pa so gledali na enoten sistem nagrajevanja.

Kar se tiče dela komisij sta do odhoda predsednika disciplinsko-poravnalne komisije najbolj delali kadrovska komisija in disciplinsko-poravnalna komisija. Komisija za HTV pa med letom ni našla oblike dela, zato tudi ni imela nobene seje. Tudi v tej komisiji je predsednik menjal službeno mesto. Po podanih poročilih so izglasovali DS DE razrešnico s pripombo, da zaradi kontinuitete dela komisij ostanejo v komisijah vsi tisti člani, ki jim ne preteče mandat in se na novo izvoli samo toliko članov, kolikor jim je potekel mandat.

Za predsednika DS DE je bil soglasno izvoljen Alojz Kambič iz montaže Javornik, za njegovega namestnika pa Marjan Ažman iz vzdrževa-

nja Bela. Za predsednika kadrovske komisije je bil izvoljen Andrej Hlebanja, za predsednika in namestnika disciplinsko-poravnalne komisije sta bila izvoljena Ivko Kos iz vzdrževanja jeklarne in Franc Leskovar iz montaže. Za predsednika HTV komisije pa Alfonz Jakopič.

Na predlog inž. Janeza Faletiča je bila izvoljena organizacijsko ekonomska komisija, ki bo imela nalogo reševati organizacijsko gospodarske probleme. Ta komisija bo najprej morala izdelati poslovnik za svoje delo. Za predsednika te komisije je bil izvoljen inž. Janez Faletič, vodja žerjavnega oddelka. Delavski svet je nadalje obravnaval predlog za ureditev oblikovanja osebnih dohodkov, katerega je na zahtevo prejšnjega delavskega sveta poslal obratovodja na sektor za ekonomiko.

Sprejeli so tudi predlog oddelka inštalacije za spremembo delovnih mest ter ga odstopili sektorju za ekonomiko v nadaljnje reševanje.

Za uspešno delo DS DE v sedanji mandatni dobi bo najprej potrebno enotno reševanje vseh problemov vzdrževanja. Stane Torkar

Seja DS DE martinarne

Pregledali so delo DS DE v pretekli mandatni dobi

V sredo so imeli v martinarni konstituantno sejo DS delovne enote, na kateri je bilo polovico novoizvoljenih članov.

Za novega predsednika so izvolili Andreja Zalokarja, ki že vsa leta deluje tako v samoupravnih organih kot v političnih organizacijah.

Iz poročila volilne komisije je bilo razvidno, da je bila v martinarni najslabša udeležba pri volitvah. Glavni vzrok je v tem, da delavci tiste izmene, ki so bili ta dan prosti, niso prišli voliti.

Zadovoljni pa so bili z udeležbo novoizvoljenih članov na konstituantni seji ter želijo enako udeležbo tudi na vseh ostalih sejah.

Tov. Cvetković, ki je bil predsednik v pretekli mandatni dobi, je podal svoje poročilo. To obdobje je bilo zelo razgibano. Gospodarska reforma je odkrila številne slabosti v našem poslovanju. V tem času so v novembru leta 1966 prešli na normalni delovni čas, septembra 1967 pa na skrajšani 42-urni delovni čas. Skrajšani delovni teden je ugodno vplival na varnost pri delu, saj se je število nezgod zmanjšalo.

Seje DS DE so bile enkrat mesečno, udeležba na vseh sejah pa ni bila zadovoljiva. Člani DS so premalo sodelovali v razpravah, čeprav so bila na dnevnem redu važna vprašanja kot: mesečni finančni in tehnični kazalniki, ekonomičnost poslovanja, dviganje produktivnosti, modernizacija obrata in sploh vse tekoče zadeve iz martinarne. Na koncu svojega poročila se je tov. Cvetković zahvalil vsem za sodelovanje, novemu predsedniku in osta-

lim članom pa zaželel uspehov pri njihovem delu. Obratovodja inž. Čopa pa je prosil, da še dopolni njegovo poročilo.

Inž. Čop je dejal, da je bil tehnični napredek v tej dveletni mandatni dobi dokaj velik. Pomembnejše izboljšave so naslednje:

— Januarja leta 1966 so začeli na vseh pečeh pihati kisik v plamen kot dodatek za zgorevanje. S tem so dvignili proizvodnjo za 11% nasproti prejšnjemu letu.

V prvi polovici leta 1966 so rekonstruirali peto SM peč. Na tej peči je do sedaj najmanjša poraba opeke.

— 23. junija 1966 je bila odлита prva šarža na livne vane.

— Nabavili so tri pristanske žerjave in tako povečali skladiščni in razkladalni prostor.

— Izvedena so bila manjša popravila na 1., 2. in 3. peči.

— Proizvodnost se je povečala od 6,97 ton/h v letu 1965,

na 9,08 ton/h v prvih štirih mesecih letošnjega leta.

— Izmeček po krivdi slabega jekla je bil v letu 1966 in 1967 še vedno previsok. Letos pa je izmeček manjši.

— Z rezultati izplenov, je poudaril inž. Čop, ne moremo biti zadovoljni in moramo vložiti še precejšnje napore za izboljšanje. Uspeli smo znižati porabo sintermagnezita, poraba ostalega materiala pa je ostala neizpremenjena.

Tudi inž. Čop se je zahvalil za sodelovanje vsem članom DS DE, novoizvoljenim članom pa je zaželel, da bi v težkem obdobju gospodarske reforme uspeli.

Inž. Karba, ki je bil tudi navzoč na seji, je pojasnil stanje v Železarni. Ker ima Železarna sedaj dovolj naročil, je naloga martinarnarjev, da izdelajo jeklo tako kot je naročeno, v določenih rokih in čim ceneje. Če bodo planirane proizvodne stroške preokračili, potem bo osebni dohodek ustrezno temu tudi manjši.

Na seji so obravnavali tudi finančno poročilo za mesec april ter proizvodno in kvaliteto problematiko preteklega meseca.

Obravnavali so tudi prošnjo tov. Zagorca za ponoven sprejem v martinarno, ki so jo ugodno rešili, govorili pa so tudi o pritožbi klasifikantov glede kategorizacije delovnih mest. Š. F.

Problematika izumiteljstva in tehniških izboljšav v železarni Jesenice

(nadaljevanje s 1. str.)
nosti, ki zaživi v velikem obsegu, če so izpolnjeni določeni socialni pogoji. Zaradi tega, ker tej dejavnosti niso izpolnjeni pogoji, smo v dvajsetih letih socialistične graditve zašli v stanje, ki nas je potisnilo na šestkrat nižjo stopnjo razvoja in urejenosti nasproti srednje razviti državi.

Lahko se opiramo tudi na mnenje strokovnjakov, ki trdijo, da smo zaradi zaostanosti na tem področju dejavnosti, z najmanjšim številom prijavljenih patentov in uveljavljenih tehniških izboljšav, izmed številnih držav na svetu, na zadnjem mestu. Logična je tudi ugotovitev, da smo zaradi takšnih odnosov do dejavnosti izumiteljstva in tehniških izboljšav zašli v gospodarsko reformo, v kateri še nismo dosegli to kar bi morali.

Železarna Jesenice se sicer ponaša z najstarejšo tradicijo na področju dejavnosti tehniških izboljšav v Jugoslaviji. Akcija se je pričela že v letu 1938. Po osvoboditvi

se je razvnela živahna akcija na tem področju. Predvsem sindikalna organizacija je z velikim uspehom odigrala odločilno propagandno vlogo med delavstvom. S prenosom pristojnosti odločanja na samoupravne organe je pričela aktivnost upadati. Tako beležimo, da je spričo tako številnega in strokovno močnega kolektiva bilo predložiti jih v 22 letih vsega skupaj: 1800 predlogov tehn. izboljšav in 5 izumov.

To pomeni, da je bilo letno predloženih v izvedbo povprečno 82 osvojenih in neosvojenih predlogov. Nujna dokumentacija o vseh nastalih prihrankih, pregleda če se izboljšave izvajajo in kartoteka avtorjev, se ni vodila. Tako ni mogoče dokazati ničesar drugega kot število vloženih predlogov in izplačane nagrade.

Kljub vedno večjemu vključevanju visoko kvalificiranih delavcev, tehnikov in inženirjev v zadnjem desetletju se situacija ni izboljšala, temveč le poslabšala. Za primer navajamo sledečo tabelo:

Porast števila kvalifikacij				Nihanje predlogov in odškod.	
leto	VK	tehnik	inženirji	število predlogov	Izplačana odškodnina
1960	740	157	45	62	535.130 S din
1961	786	173	49	90	787.025 S din
1962	825	170	57	57	987.171 S din
1963	830	193	60	51	870.660 S din
1964	902	245	60	47	1.744.384 S din
1965	761	247	62	53	4.841.975 S din
1966	820	259	67	80	5.329.677 S din
1967	932	407	75	41	3.160.000 S din

Iz tabele je razvidno, da kljub porastu strukture zaposlenih v korist višjih kvalifikacij, se pojavlja vedno

manjše število avtorjev s predlogi tehniških izboljšav. Izumov praktično ni.

Porast izplačanih odškod-

nin je ob nižjem številu predlogov pripisati kvalitetenjšim, več vrednim predlogom in pa odstopanju od pravilnika, ki je v veljavi že od leta 1961, vsled česar je komisija samoupravnega organa skladno s porastom dohodkov v preteklih letih zvišala tudi odškodnine in nagrade.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da zaradi takega stanja ne moremo računati in zanašati se, da bo tudi sedanja kriza poživila dejavnost izumiteljstva in tehniških izboljšav. Pravilno vrednotenje te dejavnosti, bi po mnenju strokovnjakov povečalo število:

tehniških izboljšav
od 82 na 500 letno
izumov
od — na 20 letno

Ni potrebno posebno poudarjati koristnosti, ki bi jo povzročilo 500 predlogov tehniških izboljšav letno.

Da ni tako kot bi želeli, moramo poiskati vzroke, jih čimprej odstraniti in postaviti nove temelje razvoja te dejavnosti.

V železarni Jesenice imamo čez 500 dobrih avtorjev tehniških izboljšav raznih kvalifikacij in položajev, ki so nezaželeni zaradi nestimulativnega priznavanja odškodnin. Pravilnik, ki je še v veljavi, je bil sprejet v letu 1961.

Pravilnik določa, da avtor dobi sledečo odškodnino:

za prihranek 1.000.000 S din — 29.000 S din
za prihranek 10.000.000 S din — 139.000 S din
za prihranek 100.000.000 S din — 759.000 S din

Navedeni primeri odmere odškodnin ne predstavljajo nikakršne stimulacije, temveč celo žaljiv odnos do avtorja. Visokovredna dela, ki zahtevajo daljše študije in načrto-

vanja, sposoben strokovnjak — avtor ne predlaga, ker ve vnaprej, da bo dobil miloščino, prezir in raznovrstne polemike.

Na zaostajanje te dejavnosti vpliva še posebej miselnost, po kateri je izumiteljstvo, predvsem pa tehniške izboljšave, državljanska in poklicna dolžnost, ki spada v delovno obveznost. Negiranje priznane odškodnine ali nagrade avtorja popolnoma izloči od nagrajevanja po delu. To pomeni tudi eksploatacijo človeka po človeku ali družbe do človeka. Identificiranje rezultatov izumov in tehniških izboljšav s pojmom splošne ljudske imovine pomeni tudi brezplačno izkoriščanje stvaritev tujega intelektualnega dela.

Zaradi takšnega stanja lahko sposoben kader razdelimo v tri grupe. Prva grupa uva. ja tehniške izboljšave, ne da uveljavlja pravice do odškodnine, ker smatra to za delovno dolžnost. Druga številčno najmočnejša grupa ne izvaja izboljšav in opravlja samo redno delo. Tretja grupa po številu zelo majhna uveljavlja tehniške izboljšave in izume, pri tem pa se spoprijema z nešteti problemi, ki jih dolete.

Sedanji pravilnik vsebuje vrsto pomanjkljivosti tako, da ima ta zvrst dejavnosti obliko stihije, pri čemer je v eni ali drugi obliki podana možnost nenormalnega razvoja. Praktično se komisija DS za oceno predlogov tehniških izboljšav ne more v ničemer opirati na obstoječi pravilnik o izumih in tehniških izboljšavah.

Normalno se mali predlogi predloženi od delavcev ocenjujejo in priznavajo odškodnine, ki niso sicer visoke, razmeroma dobro. Kadar se pojavi predlog, za katerega bi se morala odmeriti odškodnina od 150 — 300.000 S din, nastane problem v vsej svoji širini. Tu nastane konflikt v miselnosti, ki ga lahko razrešimo samo na ta način, da se vprašamo in obrnemo sedanjo formulo, ki se glasi takole: »ni političnega problema, če sedem tisoč članov kolektiva dobiva nizke prejemke in obratno« je problem, če en avtor dobi za izvedbo tehniške izboljšave 300.000 S din, s čemer je kolektivu prihranil 20—30 milijonov dinarjev letno.

Takšno pojmovanje je vkoreninjeno v kolektivu in značilno za železarno Jesenice. Tu botruje stara znana zavist, ki v precejšnji meri zavira aktivno delo dobrih avtorjev. Prav temu vprašanju bo v prihodnje potrebno posvetiti mnogo več akcije s političnim delom.

Predlogi, katere vlagajo avtorji tehniških izboljšav, se prekomerno zavlačujejo in zadržujejo po raznih sektorjih in pisarnah. Od obratovodstva do knjigovodstva se nihče ne potrudi za dosledno analizo ustvarjenega prihran-

ka. Na vsakem predlogu, ki ga morajo potrditi strokovne nadrejene službe, se v glavnem vnašajo samo kratice kot »predlog je dober, naj se primerno nagradi« in »prihranki se ne morejo ugotoviti, ker ni potrebnih podatkov«, itd. Zaradi takšnega stanja morajo člani komisije ocenjevati predloge na samem mestu in odmerjati odškodnino po občutku.

Kot je že omenjeno, ima železarna Jesenice čez 500 avtorjev, ki se odlikujejo z 10—30-timi izvedenimi tehniškimi izboljšavami. Evidenco nad razvojem in sposobnostjo teh kadrov ne vodi nihče. Ni znano, da bi dober avtor tehniških izboljšav zaradi uspeha pri delu napredoval na odgovornejše delovno mesto. Prav tako nihče ni dobil primerne oblikovanja ali možnost za nadaljnje strokovno izobraževanje.

Železarna Jesenice je pred leti uvedla natranje razpise za reševanje tehniških problemov. Ta akcija je doživela odobravanje v kolektivu, leč izven njega. Objavljeno je bilo pet razpisov, ki so bili v najkrajšem času ugodno rešeni. Po tem načinu so bili avtorji seznanjeni s tehniškimi problemi ter so se tudi zelo številno odzvali. Žal je ta praksa prenehala v kratkem času.

Takšno je stanje, ki izigra. va celotno situacijo in zavlačuje napredek proizvodnih sil. Vodstvo podjetja nenehno forsira dejavnost v racionalizacijskih postopkih. Ko pa se pojavi avtor s tehniško izboljšavo in zahtevo o odškodnini, predvsem če ima visoko izobrazbo, mu obstoječi pravilnik zavre oz. okrne pravice, katere mu pripadajo. Tako stimuliran in okategoriziran avtor preneha z delom na tem področju.

Vodstvo železarne Jesenice se v poslednjem času zaveda, posebno v času kritične situacije, da je dejavnost izumiteljstva in avtorstva tehniških izboljšav potrebno hitro postaviti na vidnejše mesto. Sektor za ekonomiko podjetja je izdelal osnutek novega pravilnika o izumih in tehniških izboljšavah. V pravilniku so zapopadna določila, ki bodo odpravila uvo. doma navedena nesoglasja in nepravilnosti. V pravilniku bodo točno opredeljene pravice članov kolektiva glede na strokovnost. Osvojen je tudi sistem odmerjanja odškodnin, ki bo zagotovil pravilno stimulacijo posameznih avtorjev.

Posebna komisija, ki deluje na integracijskih procesih, bo novo osvojeni pravilnik o izumih in tehniških izboljšavah obdelala skupno s komisijami v železarnah Ravne in Štore. Načelno sprejet sklep, da bodo v bližnji prihodnosti združene jeklarne SRS poslovale z enotnim pravilnikom o izumih in tehniških izboljšavah.

Niko Bernard

»Ustavite generatorje«

(nadaljevanje s 1. str.)
ranjem in ker je montažna in inštalacijska grupa svoje delo opravila v izredno kratkem času, je bilo poizkusno obratovanje že 17. t. m. Tako se je skrajšal čas predelave za šest dni. Od petka dalje se krožne peči od št. 10 do 18 žgo že ob uporabi mazuta.

Da je bila rekonstrukcija tega dela peči zaključena toliko predčasno, gre vsekakor zaslugi delovnim grupam montaže in inštalacije, ki sta z dobro organizacijo vodstva operative investicijskega vzdrževanja in ob sodelovanju delovne enote šamotarne našli res pravo in tovariško sodelovanje, za kar zaslužijo vse priznanje.

Po izgledu in uspehu dose. danjega dela lahko sklepamo, da se bo celotna rekonstrukcija končala mnogo preje ka-

kor je bilo predvideno, saj se predvideva, da bodo 23. ali 24. t. m. že preizkusili tudi uporabo mazuta na prvi bateriji krožnih peči od št. 1 do 9 in pa na rotacijski peči.

V ponedeljek popoldan sta si obratovanje in nadaljnje delo ogledala tudi tehnični direktor tov. Homovec in mag. inž. Kunc. Tehnični direktor se je pohvalno izrazil o dosedaj izvršenih delih, posebno montažne grupe in grupe istalaterjev, ki sta svoje delo opravili v izredno kratkem času povsem kvalitetno in tako omogočili mnogo pred rokom prehod na uporabo mazuta.

Iz ogleda peči sta z mag. inž. Kuncem povzela naslednje zaključke:

— temperatura v ogrevalnih prostorih se lahko poljubno nastavlja;

— čiščenje in vzdrževanje gorilnikov je enostavno, vendar bo potrebno, da obratovodstvo šamotarne za to določi poseben prostor;

— elastičnost sistema kurjenja je velika, zato se bo lahko poljubno hitro dvigala temperatura v peči;

— pregledani gorilci po mag. inž. Kuncu so po izjavi tudi na krožnih pečeh odlično prilagojeni sistemu kurjenja kot ga to zahteva sam sistem peči. Isti gorilci se tudi lahko uporabijo pri eni kot drugi peči.

Po vseh teh rezultatih lahko upamo, da se bo že v letošnjem letu ekonomičnejše in kalorično močnejše gorivo pokazalo kot pomemben faktor pri znižanju proizvodnih stroškov in pri izboljšavi kvalitete ognjevzdržnih proizvodov.

aR

V. majsko srečanje mladih Jugoslavije

Dva dni 24. in 25. maja bo mladina Železarn in občine sprejela okoli 300 udeležencev V. majskega srečanja mladih Jugoslavije. Organizator srečanja je PK ZM Železarn, ki je to nalogo sprejela na IV. majskem srečanju lani v Zenici. Tako bo srečanje prvokrat v Sloveniji.

Majsko srečanje je organizirano v počastitev dneva mladosti in rojstnega dne maršala Tita. Vsako leto se organizira v drugi republiki. Že po prvem srečanju v Makedoniji smo sprejeli osnovna načela in propozicije, ki se bistveno niso spremenile. Srečanje je postalo že tradicionalno. V osnovnih načelih smo zapisali: majsko srečanje je simbol enotnosti vseh slojev mladine in ima cilj zblíževati mladega delavca proizvajalca, dijaka, študenta, pripadnika JLA in vaše mladine za krepitev bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov.

Zaradi precej visokih finančnih stroškov je sklenjeno, da finančna sredstva za potne stroške, bivanja in prehrano nosijo udeleženci sami, to je njihovi mladinski aktiv. Organizator pa je dolžan izkoristiti možnosti svojega kraja, objektov in organizacije, kar določajo propozicije. Srečanje je tako že preraslo prvotni okvir tekmovanja v športnih disciplinah, ki sedaj predstavljajo jedro. Tudi ni dovolj jasna smer v političnem delu srečanja, kjer obravnavamo aktualne teme iz dela in življenja mladinske organizacije. Prav zaradi obsežnosti programa pa je tudi kulturni del okrnjen. Prvotno je bilo predvideno, da se na srečanje povabi neka kulturna grupa, v kolikor organizator sam nima te možnosti v domačem kraju. Vse to smo letos skušali upoštevati pri sestavi programa V. majskega srečanja, ki ga je potrdil koordinacijski odbor, dne 27. aprila na Jesenicah. Po tem sestanku smo šele lahko ugotovili končno število sodelujočih ekip. K sodelovanju in udeležbi smo povabili 28 aktivov delovnih organizacij iz vse Jugoslavije, predvsem pa vse jugoslovanske železarn, vendar jih bo sodelovalo le 14. Te so: aktiv ZM Grošnica pri Kragujevcu, aktiv Topilnice svinca in cinka Trepča, Tovarne porcelana in keramike Titov Veles, Zavodi Crvena zastava, Fabrika avtomobila Priboj, Železarn Zenica, Smederevo, Ilijaš in Vareš, Ulja-

nika iz Pule, Strojne tovarne Trbovlje, Iskra Kranj, ZIC Jesenice, gimnazije Jesenice, pa še graničarji s kavel nad Pristavo in pod Golico ter seveda domačin, železarna Jesenice.

Vse udeležence bomo namestili v hotelih Pošta in Korotan na Jesenicah ter v hotelu Fr. Rozman v Gozd Martuljku. Od tam se bodo udeleženci z avtobusi vozili na Jesenice, kjer se bo odvijala vsa dejavnost. Tekmovali bomo v petih športnih disciplinah in to v šahu v šahovskem domu, namiznem tenisu v TVD Partizan, rokometu na hokej igrišču in igrišču za osemletko, odbojki na igriščih Podmežakljio ter v streljanju z MK puško na strelišču. Vsa tekmovanja se pričnejo že ob 8. uri zjutraj, vmes je odmor za kosilo in se nadaljuje popoldne do 18. ure. Za vse nas je obvezno, da se točno držimo urnika tekmovanja, sicer ne bomo mogli izpeljati športnega dela srečanja do konca.

V političnem delu srečanja bomo obravnavali dve aktualni temi, ki smo jih določili na sestanku koordinacijskega odbora. Vsaka tema ima še eno podtemo. Zadolžili smo tudi aktivne, ki bodo pripravili po temah uvodne referate. Teme so:

1. Aktualni problemi po VIII. kongresu ZMS Jugoslavije.

a) Kaj nam je in ni prinesla reorganizacija ZM.

2. Vloga ZM v samoupravnem sistemu.

a) Delitev dohodka v delovnih organizacijah.

Za prvo temo je referent PK ZM železarn Jesenice, za drugo pa Uljanik iz Pule in FAP. Uvodni referati so že poslani vsem udeležencem, da se bodo lahko pripravili za razpravo. Zaključke bomo posredovali vsem občinskim komitejem sodelujočih ekip in predsedstvu republiške konference ZMS.

Za kulturni del srečanja posebnih prireditev nismo pripravili, ker jih je v programu proslavljanja dneva mladosti dovolj. Narje bomo povabili udeležence V. majskega srečanja. Tako se bomo udeležili kviz odaje in koncerta mladinskih pevskih zborov. V kino dvorani v Gozd Martuljku pa jim bomo pripravili večer jugoslovanske poezije.

Upamo in želimo, da se bodo udeleženci V. majskega srečanja med nami dobro počutili ter, da bomo program izpeljali do konca brez zapletov. S tem bomo tudi dosegli svoj cilj. Vse sodelavce in občane vabimo, da obiščejo športna tekmovanja, mladince in mladinke občine Jesenice pa vabimo k sodelovanju.

Konferenca ZK in sindikalni aktiv

V sredo, 22. t. m. je bila konferenca ZK Železarn, kateri so prisostvovali tudi sekretarji Oddelkov ZK Železarn. Obravnavali so poročilo o finančnem stanju v prvem tromesečju v Železarni in o potrebnih ukrepih za izboljšanje stanja. Poročevalca sta bila tehnični direktor Bogomil Homovec in direktor sektorja za ekonomiko inž. Ivo Arzenšek. V nadaljevanju so govorili tudi o pripravi širše razprave v kolektivu o tolmačenju integracije slovenskih železarn.

Po istih vprašanjih je predsednik izvršnega odbora sindikata Železarn sklical tudi aktiv predsednikov in tajnikov sindikalnih odborov in članov izvršnega odbora za danes popoldan ob 16. uri.

Namen teh razgovorov je bil pravočasno obvestiti delovni kolektiv o resnosti stanja v Železarni in sprejeti ustrezne sklepe in priporočila za izboljšanje stanja.

Železarski globus

JAPONSKA — V železarni Fukuyama, ki pripada železarski družbi Nippon Kokan Kaisha, je pred kratkim pričel obratovati nov plavž s koristno prostornino 2.620 m³ in s premerom talnilnika 11,2 m. Dnevno lahko proizvede okoli 5.800 ton grodlja. V kratkem bodo pričeli graditi v tej železarni še en plavž, ki bo skupno že tretji in bo imel koristno prostornino 3.000 m³.

KANADA — Na Baffinovi zemlji so odkrili novo nahajališče železove rude s približno zalogo okoli 100 milijonov ton. Značilno za to železovo rudo je to, da je izredno kvalitetna ter bogata, saj vsebuje čez 68 % železa. Poleg tega je ugodno tudi to, da jo bo mogoče izkoriščati z dnevnim kopom.

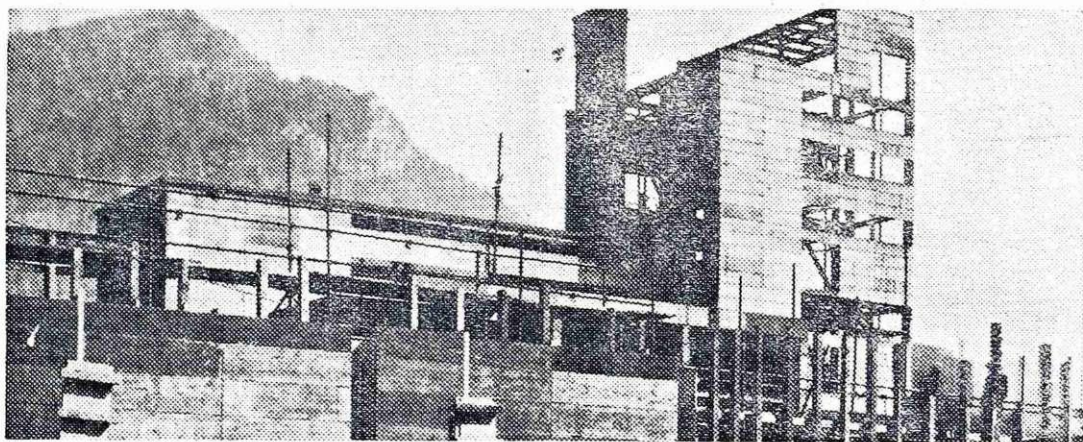
Misli

Neustrašenost ali malodušnost pred obličjem smrti sta odvisni od zadnje bolezni.

Bolezen v nekaterih ljudeh pogasi pogum, v drugih pa strah in celo ljubezen do življenja.

Najbolj pogrešana izmed vseh modrosti je tista, ki svetuje ljudem brezdelje, vnemarnost in samopozabo, s pretvezo, da jih bo rešila bremena strasti.

Vauvenargues

Še pred nedavnim je objekt nove aglomeracije kazal »rebra«; sedaj pa je že »oblečen«

Zakaj zamujamo s konstituantnimi sejami DS delovnih enot?

Po določitvi zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah ter po določitvi 50. člena statuta Železarn, bi morali predsedniki delavskih svetov delovnih enot sklicati sejo na novo izvoljenega delavskega sveta v 14 dneh po izvolitvi. Do danes, 21. maja, torej po 25 dneh po volitvah pa smo prejeli šele 8 zapisnikov delavskih svetov delovnih enot, z njihovih konstituantnih sej. Med temi osmimi zapisniki je polovica zapisnikov nepopolnih, iz zapisnikov namreč ni razvidno ali so volili novega predsednika, njegovega namestnika, oziroma če so preimenovali komisije, ki so za delavske svete delovnih enot obvezne.

Takšno zamujanje s konstituantnimi sejami, oziroma z dostavljanjem zapisnikov osrednjim organom upravljanja v Železarni, povzroča velike težave pri ustvarjanju zelo potrebne evidence, v normalnem delu organov upravljanja v Železarni pa zaradi tega nastaja nekakšen zastoj.

Delovnim enotam priporočamo, da čimprej skličejo konstituantne seje, tistim, ki pa so takšne seje že imele, da čimprej dostavijo zapisnike. Na konstituantnih sejah, morajo delavski sveti delovnih enot izvoliti predsednika in namestnika predsednika. Če kateremu od predsednikov ali namestnikov še ni potekel mandat člana delavskega sveta delovne enote in želi delavski svet, da še naprej ostane predsednik oziroma namestnik, ga morajo prav tako ponovno izvoliti. Na konstituantnih sejah morajo delavski sveti delovnih enot preimenovali komisije, ker je polovica članov novih. Preimenovali morajo naslednje obvezne komisije delavskih svetov delovnih enot:

— komisijo za kadre,

— komisijo za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti in

— komisijo za varstvo pri delu.

Delavski sveti delovnih enot pa imajo lahko še druge komisije in če jih imajo, jih morajo prav tako preimenovali. Vsak član delavskega sveta delovne enote, bi moral biti član ene od komisij. Komisije morajo imeti vsaj tri člane, komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti pa vsaj enega namestnika, zaželeno pa je, da ima ta komisija tudi tri namestnike.

Delovnim enotam priporočamo, da že enkrat za vselej opustijo stare nazive teh komisij, kot so kadrovska komisija, disciplinska komisija ali celo disciplinsko poravnalna komisija in komisija HTV. Uporabljajte nazive, ki so določeni v statutu in so prej navedeni.

Čeprav so to nepombna vprašanja na prvi pogled, vendar ureditev le-teh daje sliko urejene in dobro organizirane delovne enote.

Franc Kobentar novi predsednik delavskega sveta

Na konstituantni seji DS so za novega predsednika izvolili člana CK ZKS Franca Kobentarja. Več let je bil tudi sekretar TK ZKS, razen tega pa je tudi predsednik zbora skupščine občine Jesenice. Ob izvolitvi za novega predsednika DSŽ smo ga prosili, da odgovori na dvojne vprašanje našega uredništva:

VPRAŠANJE: Katerih nalog se bo moral DS Železarne prioriteto lotiti?
ODGOVOR: Predvsem je treba opozoriti na sklepe zbora komunistov Železarne,

ki je bil lani v decembru na Jesenicah. Ne smemo pozabiti, da je te sklepe DS Železarne kmalu zatem sprejel kot svoje. To pomeni, da jih bo treba tudi realizirati.

Nekaj podatkov o novem delavskem svetu Železarne

Na podlagi vprašalnika, ki smo ga morali izpolniti za zvezni zavod za statistiko, posredujemo našim bralcem nekaj podatkov o novem delavskem svetu Železarne in nekaj podatkov o novem upravnem odboru.

V delavskem svetu Železarne je 69 članov, med temi dve ženski.

1 član je mlajši od 25 let,
5 članov je starih od 25 do 29 let,
24 članov od 30 do 39 let,
34 članov od 40 do 49 let in
5 članov je starejših od 50 let.

11 članov delavskega sveta Železarne ima visoko izobrazbo,
2 člana višjo izobrazbo,
19 članov srednjo šolsko izobrazbo,
2 člana nižjo šolsko izobrazbo,

15 članov delavskega sveta Železarne je visoko kvalificiranih,
16 članov kvalificiranih,
1 član polkvalificiran in
3 člani nekvalificirani.

Stirinajst članov delavskega sveta Železarne zaseda delovna mesta, na katerih je individualno in verižno povezano ročno delo, strojno delo in delo s prometnimi in transportnimi sredstvi, dva člana na delovnih mestih kjer je splošno delo,

47 članov delavskega sveta Železarne zaseda delovna mesta, kjer se zahteva strokovno delo,
5 članov na delovnih mestih, kjer je delo splošnega vodstva,
1 član pa na delovnem mestu znanstveno raziskovalnega dela.

41 članov delavskega sveta Železarne je prvič izvoljenih v delavski svet Železarne,
18 članov drugič izvoljenih,
6 članov tretjič izvoljenih,
2 člana četrtič izvoljena,
1 član šestič izvoljen in
1 član kar sedmič izvoljen v delavski svet Železarne.

V delavskemu svetu Železarne je 35 članov ZKS.

Upravni odbor šteje skupaj z direktorjem Železarne 11 članov.

1 član je star od 25 do 29 let,
4 člani od 30 do 39 let,
5 članov od 40 do 49 let in
1 član nad 50 let.
4 člani upravnega odbora imajo visoko izobrazbo,
2 člana srednje šolsko izobrazbo,
3 člani so visoko kvalificirani,
2 člana pa kvalificirana.
10 članov na svojem delovnem mestu opravlja strokovno delo,
1 član pa delo splošnega vodstva.

6 članov je bilo prvič izvoljenih v upravni odbor,
3 člani drugič in
1 član četrtič.

V upravnem odboru je 9 članov ZKS.

Misliti bo treba tudi na uvajanje 42-urnega delavnika, tako da bomo pravočasno pripravljeni, ko bo treba nalogo izvesti v skladu z zakonskimi predpisi. V mislih imam tudi integracijo treh slovenskih železarn. Ne bi smeli o tem samo razpravljati, ampak bo treba tudi ukrepati. Kot dober gospodar mora DSŽ zainteresirati kolektiv, da se v prihodnje še z večjim prizadevanjem loti reševanja perečih problemov. Bolj prizadevni bomo morali biti pri gospodarjenju, saj je to pot, ki nas pripelje do večjih uspehov in s tem v zvezi do solidnega poprečja naših osebnih dohodkov.

VPRAŠANJE: Kaj mislite da bi bilo potrebno narediti, da bo delavski svet bolj učinkovit pri svojem delu?

ODGOVOR: Naše seje morajo biti krajše in dnevni redi bolj temeljito pripravljene. Na razumljiv način je treba članom delavskega sveta posredovati pripravljeno gradivo. Pričakujem aktivnost vseh članov delavskega sveta in ne le predsednikov komisij. Dosti dela bomo imeli tudi na relaciji delavski svet Železarne in delavski sveti delovnih enot. Vsekakor bo moral imeti delavski svet Železarne boljši pregled o delu samoupravnih organov v delovnih enotah. Prisluhniti bo treba razpravam na njihovih sejah ter predlogom, ki se nanašajo na celotno podjetje. Potrebni bodo bolj pogosti stiki ter sodelovanje s predsedniki delavskih svetov delovnih enot. Po drugi strani bomo morali redno spremljati delo vseh služb in to ne le občasno in po potrebi, ampak bo moralo biti organizacijsko delo dobro pripravljeno.

Atomska bomba - največje upanje človeštva za prekinitev svetovnih vojn

»ZRNO ZNANOSTI ZADENE BOLJ KAKOR JEKLENO...«
(TITO)

(3. nadalj.)

Stvar bi bila preprosta, če bi vse, kar pri eksploziji atomske bombe nastane, ostalo na kraju eksplozije. Na nesrečo pa se nahaja večina materiala atomske bombe v zraku v obliki prav drobnega prahu, ki sega v velikanke višine in ki ga vetrovi raznesejo po vsem svetu. Stalni vetrovi v velikih višinah obkrožijo vso zemljo v nekako 14 dneh. Zato dolgotrajni učinki atomske bombe niso omejeni na kraj poskusa samega, ampak se v razmeroma kratkem času porazdelijo po vsej zemlji. Noben kraj ni pred njimi zavarovan.

Na drobnih prašnih delcih se posebno rade kondenzirajo vodne pare v kapljice, ki padejo kot dež na zemljo. Tako pridejo radioaktivne snovi iz zraka na zemeljsko površje in v nižje zračne plasti. Tu jih sedaj dobivajo vse vsa živa bitja z zrakom, ki ga vdihavajo. V rastline pridejo ali naravnost iz zraka ali pa iz zemlje. Koncentracija radioaktivnih snovi v zraku in v dežju je še precej majhna, tako da od nje ni nobene neposredne nevarnosti. Vendar je dovolj velika, da jo moremo meriti, saj so naši instrumenti res neverjetno občutljivi. Toda živi organizmi na žalost kopičijo radioaktivne snovi. Pri dihanju pridejo te iz zraka v pljuča in v kri in se od tod ne vračajo nazaj v zrak. Mogoče še večjo koncentracijsko sposobnost pa imajo rastline.

Preiskave v vodah, kamor prihajajo radioaktivni odpadki, so pokazale, da imamo v tam živečih algah več kot tisočkrat povečano koncentracijo radioaktivnosti v primeri z radioaktivnostjo v vodi, v kateri so alge živele. Če take rastline sedaj služijo kot hrana živalim, se koncentracijski efekt ponovi. Zato imamo v ribah in v živini večjo koncentracijo kot v rastlinah.

Zaradi tega koncentracijskega efekta so že majhne množine radioaktivnih snovi dokaj bolj nevarne, kot bi bilo pričakovati po splošni koncentraciji radioaktivnosti v ozračju. Torej moramo skrbeti za čim manjšo koncentracijo že v zraku samem, da vnaprej preprečimo možnosti koncentriranja aktivnosti v rastlinah in živalih, ki utegnejo priti v poštev za prehrano človeštva. Glavna nesreča pa je v tem, da se pri stalno ponavljajočih se eksplozijah atomskih bomb dovajajo vedno nove radioaktivne snovi v ozračje in s tem tudi v vsa živa bitja, se tam kopičijo in stopnjujejo svoje učinke prav zaradi svoje dolgoživosti. Zato je razumljiva skrb vseh tistih, ki te pojave poznajo, kaj bo s človeštvom, ako bomo z neprestano ponavljajočimi se poskusi zviševali koncentracijo radioaktivnih snovi. Zaradi dolge življenjske dobe enega najbolj neprijetnih produktov, to je stroncija, bo vsa do danes nakopičena radioaktivnost padla na polovico šele v 28 letih, to se pravi, da se v vsem tem času vsi učinki atomskih eksplozij seštevajo. Zato je treba takoj nehati s poskusi, da ne bomo dobili v ozračje in v organizem toliko stroncija in drugih radioaktivnih snovi, da bodo tam nastale nepopravljive škode, ki jih bo moralo plačevati človeštvo, ne samo tisto, ki danes živi, ampak še bolj prihodnji rodovi.

Iz tega spoznanja so nastali ogorčeni protesti proti nadaljnjim atomskim eksplozijam najprej med znanstveniki, pozneje pa v vedno širših krogih, tako da se danes država za državo priključuje pozivu na vse tiste, ki imajo atomske bombe, naj prenehajo s temi nevarnimi poskusi. Prepričani smo, da bo ta poziv imel uspeh in da bo človeštvo obvarovano te velike nevarnosti.

Ob tej priliki bi rad omenil še eno posledico radioaktivnosti pri eksploziji atomske bombe. Vsi dosedanja poskusi z atomskim orožjem jasno kažejo, da nastopi pri njih ogromna množina radioaktivnih snovi. Učinek teh radioaktivnih snovi ni omejen na kraj poskusa, ampak se razširja po vsem svetu, tako da ni pred njim varen nihče v nobenem zaklonišču. Z radioaktivnostjo okužen zrak pride v pljuča in radioaktivni dež pada na zemeljsko površje. Vse rastline in živali nosijo v sebi radioaktivne snovi, ki so pri eksploziji prišle v ozračje. Nihče na svetu se ne more uspešno in za dolgo dobo zavarovati pred radioaktivnostjo. Če smo že danes pri dosedanjem številu poskusov z atomsko bombo prišli do spoznanja, da utegne v prav kratkem času biti radioaktivnosti preveč, je pa popolnoma jasno, da bi v primeru atomske vojne postala stvar stokrat hujša. Takrat ne bi vrgli ene ali deset bomb, ampak na stotine ali tisoče, saj vemo, da ležijo take množine bomb v skladiščih velikih držav. Posledice takega števila atomskih eksplozij si je pa prav preprosto predstavljati. Radioaktivnost ozračja bi postala že sama po sebi nevarna ne glede na kasnejše koncentracije v živih organizmih. Nihče ne bi mogel temu uteči, tudi tisti ne, ki bi vojno sprožil in jo morebiti dobil. In tega se danes prav gotovo zavedajo tudi vsi vodilni državniki.

● sodobna obrambna vzgoja ● sodobna obrambna vzgoja ● sodobna obrambna vzgoja ● sodobna obrambna vzgoja ● sodobna obrambna vzgoja ●

(3. nadalj.)

Komisar Vojan je vzel svojo in komandirjevo porcijo ter prinesel hrano obema Angležema. Ko jima jo je izročil, je sir Jeffrey dejal:

»Upam, da nama sedaj verjamete, da sva Angleža in da nama lahko vrnemo pištoli.«

Komisar Vojan je trenutek premišljeval, nato pa rekel:

»Sedaj se najejta in spočijta, potem bomo že uredili te stvari.«

»Tudi prav.« se je strinjal manjši Anglež John Harrald.

Sir Jeffrey in sir Harrald sta med jedjo govorila nekaj v angleščini. To je komandirju Dušanu potrdilo, da sta res Angleža, komisar Vojan pa je bil še vedno nezaupen. Angležema partizanska mešta ni posebno tekmila, pa čeprav sta bila lačna. Mor-da jima ne tekne zaradi pre-

velike utrujenosti, je pomislil komandir Dušan, in res je starejši Anglež potrdil njegovo mnenje. Zahvalil se mu je za gostoljubnost in dejal, da bi rada legla. Angleža sta pojedla komaj pol porcije. Ko sta legla, sta takoj zaspala.

Partizani so že pojedli. Najbolj lačni so čistili kotel in grebli z njega ostanke mešte. Nekdo je brskal po žepih za čiki in za tobakovim prahom, da bi si zvil cigareto v časopisni papir. Ko so ga zapazili nekateri kadilci, so se zbrali okrog njega in sami obračali žepa.

Tako so zbrali čikov in tobakovega prahu, ki je bil pomešan z drobtinami in drugimi smetmi, ki so se v partizanskih žepih nabirali, za debelo cigareto. Tevžek je potegnil iz žepa brošurico, ki ji je manjkalo že več li-

Spomini iz NOB

Novembrski

stov in se ozrl previdno, če ga ne opazuje komisar. Peter — taboriščnik, ki se je delal zavednega bolj kot je bil, je opozoril Tevžka, da ni prav, da zavija cigarete v frontno brošuro. Tevžek pa je samo pogledal ostro v Petrove brezbarvne oči in mu počasi in skoraj nežno odgovoril:

»Veš, Peter, kdor ima fronto tu notri,« in pokazal pri tem z roko na srce, »temu bodo v svobodi odpustili, pa četudi bi zavijal cigarete v samo partijsko literaturo. Pa še nekaj bi ti povedal, ker si tako zaveden, kadar boš ti tri leta partizan in kadar boš prehodil vso Slovenijo peš, boš spoznal, da ni zaveden samo tisti, ki je vselej čuval in spoštoval le literaturo, ampak da je bolj zaveden tisti, ki je manj govoril o tem in več delal.«

Nihče ni vedel, kaj je Tevžek mislil s tem, razumel ga je le Peter, ki pa ni hotel pokazati, da so ga Tevžkove besede neprijetno prizadele. Tevžek je vstal in šel k ognjišču, prijel ogorek in prižgal cigareto. Nato se je vrnil k družbi in debela cigareta je romala od ust do ust in se vidno manjšala. Ko je priromala nazaj do Tevžka, je že pekla v prste. Peter, ki se je razburjal zaradi brošure, pa se je prerinil do Tevžka in ga prosil, naj mu da še en dim in potem vlekel, dokler ga ni pošteno opeklo v ustnico.

Anže, ki je bil dežurni, je šel s skupino nabirat drva za kuhinjo. Megle so še niso

razvlekale. Visele so nizko nad dolino in še ta je bila vsa v drobni megli, kakor da bi bila žalostna, neskončno žalostna. Nabiraleci drv so molče šli iz taborišča in pazili, da bi na poti proti taborišču ne zapuščali sledov.

Ko so nabrali drva in jih zložili v butare, so nekoliko počili. Posedli so po starih štorovih in zrl med debli na robu jase v dolino. V meglenih obrisih so se črtale vasi, polja, ceste in med njimi se je v poznojesenskih barvah zrcalilo Baško jezero, kot odprto otožno oko. Tam za njim pa je bil Mojcin dom...

Anže se je dvignil in dvignili so se ostali. Oprtali so se z butarami in zavili proti taborišču.

Popoldan je pričelo snežiti. Nič kaj prijetno ni bilo pri srcih. Kuhar je godrnjaje kuhal močnik. Če bi ne bilo Angležev, bi bilo najbrže vse taborišče pogreznjeno v molk. Angleža sta dobila zupanje pri vseh, razen morda pri Pepčku in komisarju. Do komisarja sta bila silno vjudna in nista bila rada z njim v družbi, kljub temu, da jima je vrnil k družbi in debela cigareta je romala od ust do ust in se vidno manjšala. Ko je priromala nazaj do Tevžka, je že pekla v prste. Peter, ki se je razburjal zaradi brošure, pa se je prerinil do Tevžka in ga prosil, naj mu da še en dim in potem vlekel, dokler ga ni pošteno opeklo v ustnico.

Anže, ki je bil dežurni, je šel s skupino nabirat drva za kuhinjo. Megle so še niso

ljudeh ogreli in okreščali z mlekom in rženim kruhom. Nadaljevali so pot proti Ločam in postavili zasede, od koder so pričakovali nemških patrol. Toda teh to noč ni bilo. Nezadovoljni so se vračali v gozdove pod Jepo.

Sneg je še vedno naletaval. Sedaj so mu bili hvaležni, saj je zabrisaval sledove, ki bi jih drugače brezčutno izdajal.

Ko so se zjutraj zbudili, so bili pod snegom. Ponoči je sneg zapadel odeje, pod katerimi so spali. Ko so zlezli izpod snega se je mokra obleka strdila in mraz se je zarezal v telesa. Marsikdo je na tistem preklinjal ves svet, vojno in vse kar je v zvezi z njo. Tudi Angleža nista bila več tako simpatična in zanimiva, kot sta bila včeraj. Starejšemu se je nabralo ivje na brado in na brke.

Sneg je naletaval še nekaj dni z redkimi presledki. Ostra zima se je pričela že prve dni novembra. Cez nekaj dni se je zjasnilo, toda snega je bilo preveč, da bi ga vzelo sonce, ki je na severno stran Karavank sijalo le kako dobro urico. Tudi ob vznožju Karavank ni bilo boljše.

Četa ni bila pripravljena za zimo. Bila je slabo oblečena. Plašče so imeli le trije ali štirje, dobrih čevljev ni imel nihče. Skoro polovica čete je imela noge zavite v žakljevine, ki je služila namesto čevljev. Večina ni imela niti volnenih pulover-

jev, ampak je imela jaskimi bluzami sraje, so že razpadale in bi uši.

Življenje je potekalo bolj neprijetno. P primanjkovati hrane. Te dni hodila zama nemške patrole, da l do obleke in čevljev. lo je, da so Nemci nanjo. Hajke so pr Komanda je vse to vala snegu.

Vsem težavam pa s nekaj dni pridružil še ki je odlašal sneg v Mraz je bil čedalje. Nekaterim so že otel ge od ozeblina, zlasti nu in Rudiju, ki doma nekje od Trsta sta bila vajena ostre nebja. Po kotanjah i čah so nastajali za katerih se je člove težavo izkopal. Življe prvem tednu novem stajalo nemosno klju da že več kot deset imeli stika s sovraž

Ko se je vreme ust je komanda odločila mik na južno strar vank, da se opremi ki je letos nastopi zgodaj. Izidnica je pregled terena že da Ko se je vrnila, je p da je na »prezmu« na na pol razpadla ogla ča, ki bi morda izmu dobro zavešče.

Naslednji dan so pohod. Mimo lovsk pod Kepo je je počas njala kolona prek

Monotonost

1.

Kamenje
Grebe v noč svoj molk
Zaoblo kot z jezeri skrito nebo
O podtaknjena srca
Ljubezen se cedi v solzah
Izgubljenega ritma dni
Nikar tako v zamamljenost
Prebledite lica v dno ponosa
MI NOCEMO VOJNE
MI NOCEMO

Ne bosta se našla
Eno in isto se pretvarja
V brezumno monotonost

Kričim v zelene stene
Ogabno gluhe
Ogabne

Taklo vas sovražim...

k

Godbe na pihala — nekdanj in danes

V jeseniški občini so še red kratkim delovale kar tiri godbe na pihala, to je na Hrušici, Jesenicah, Javorniku in v Zirovnici. V Zirovnici je godba prenehala s svojim delovanjem, tako da mammo še tri godbe na pihala ali pihalne orkestre.

Pri pregledu stanja godba na pihala v naši občini, v primerjavi godb po občinah Slovenije, posebno v železarskih in rudarsko-revirskih centrih n po raznih podjetjih, so ugotovili, da je glasbena dejavnost v naši občini tako azcepljena, da je to edini rimer v Sloveniji, ki odraža eliko zaostalost na tem po-ročju. Oblike in delovanje seh teh godb niso prilago- ene potrebam in oblikam edanjega novega časa. Godba e vsaka za sebe bori za svoj bstoj. Neresnost nekaterih odenikov, kot amaterjev a reden obisk na godbenih ajah in nastopih, borba za otrebna finančna sredstva

za stroške rednega vzdrževa- nja, nabavo novih instrumen- tov, krojev in tako dalje, to so težave, ki spremljajo god- be.

Gospodarska reforma, ki se odraža tudi v naši Železarni, pa je vprašanje financiranja treh godb in ekonomičnejše uporabe razpoložljivega denarja zaostila. Tako stanje in hotenje po višji kvaliteti pa je navrglo vprašanje, ali ni mogoče tudi v naši občini po zgledu drugih krajev v Sloveniji organizirati enot- no in kvalitetno godbo.

Ker bo prihodnje leto Žele- zarna praznovala 100-letnico svojega obstoja, je bil na po- budo izvršnega odbora sindi- kata Železarne sklican posvet z odbori pihalnih orkestrov z Jesenic in Javornika, da naj bi se pogovorili o ustanovi- tvji enotnega pihalnega orke- stra, ki bo z urejenimi pogo- ji in z dobro organizacijo lah- ko v ponos občanov in žele- zarjev ob vseh prilikah, po-

sebnost pa pri proslavljanju 100-letnice železarstva na Je- senicah.

Iz zgodovine razvoja godb je razvidno, da so se godbe ustanavljale in delovale po- vezane z razvojem železar- stva.

Leta 1874 se je v Bohinju osnovala godba na pihala pod imenom Bohinjska kovaška godba, ki se je pozneje preimenovala v gasilsko god- bo. Potrebo po ustanovitvi prve godbe na Gorenjskem, v središču takratnega fuži- narstva in kovaštva v Bohi- nju, so čutili delavci sami. Po obisku čeških progarjev v Bohinju, ki so odigrali koncert pred tovarno, so zvok glasbe razplamteli srca prebivalcev. Delavci so zbra- li denar, kupili instrumente, glasbeno nadarjeni delavci pa so začeli muzicirati. God- bo je vodil nadarjeni glasbe- nik pokojni Bernard Nikolaj, ki se je hodil učiti k vojaški godbi v Ljubljano (takrat še

ni bilo železnice v Bohinju).

Godba v zasedbi od 14 do 20 godbenikov se je kmalu usposobila in igrala delav- cem in prebivalcem na izle- tih, za 1. maj — delavski praznik, gasilec v povorkah in paradah, na procesijah, veselicah in pri vsaki slav- nosti in prireditvi v Bohinju in bližnji okolici.

Godbo so podpirali delavci z mesečnim prispevkom kot podporno članarino. Delavci in vsi prebivalci so bili na svojo godbo ponosni, saj je poleg pevskega zbora bila edina, ki je nudila glasbeni užitek in razvedrilo ter dala veličastnega poudarka njiho- vim praznikom in slavljem.

Po velikem požaru fužin in kovačnic v Bohinjski Bistrici v letu 1889 se je železničar- stvo v Bohinju opustilo in se preselilo na Jesenice. Z njo tudi delavci in godbeniki. Leta 1894, ko so se zbrali na Jesenicah vsi godbeniki, je pričela godba z delom. Vaje

so imeli v graščini na Savi (sedanji tehniški muzej), nato v kotlarni v tovarni in končno v takratni nemški šoli, kjer so ostali do konca.

Takratna uprava Kranjske industrijske družbe Jesenice je imela do godbe veliko ra- zumevanja, saj se je imeno- vala Tovarniška godba.

Za udeležbo na vajah in nastopih so imeli godbeniki iste dolžnosti in pravice kot do dela. Za udeležbo na va- jah in nastopih so prejeli še posebne honorarje.

Vse delo in potrebe za godbo je urejal godbeni od- bor, ki ga je postavila upra- va tovarne.

Po sklepu godbenega odbo- ra je godba igrala na vseh prireditvah, proslavah, procesijah, gasilskih paradah, veselicah z vrtnimi kon- certi.

Poleg vseh številnih nasto- pov je godba imela tudi ob- veznost do svojih podpornih članov, ki jim je v slučaju smrti igrala pri pogrebu brez- plačno. Podporni člani godbe so bili obvezno vsi tovarni- ški delavci in uslužbenci. Podporno članarino so plače-

vali mesečno po 10 ljev 20 vinarjev (za t si takrat dobil en gola danji vrednosti 3.50 Sedanja podporna čl godb pa je 5 Ndin na

Tovarniška godba dobro organizirana in la strogo disciplino. je s svojimi nastopi časih odigrala važno no glasbeno poslanstv V letu 1910 se je z nejšim delovanjem ta strank godba pričela in se razbja v dva Vsaka stran je hote ti svojo godbo.

Po prvi svetovni v se osnovala godbe po karski pripadnosti. K ska godba Šaveza m radnika Jugoslavije, s zem pri Jeenu, K godba krščanskih soc in končno še sokolska — narodno socialne s Nato pa še hruščanska ska in žirovniška se godba.

Vse godbe s sedež Jesenicah so prirejale deljah številne prom koncerte, ki so bili obiskani. Saj je bila to

rski meteži

jev, ampak je imela pod vojaškimi bluzami srajce, ki pa so že razpadale in bile polne uši.

Življenje je potekalo vedno bolj neprijetno. Pričelo je primanjkovati hrane. Četa je te dni hodila zaman čakati nemške patrle, da bi prišla do obleke in čevljev. Zgledalo je, da so Nemci pozabili nanjo. Hajke so prenehale. Komanda je vse to pripisovala snegu.

Vsem težavam pa se je čez nekaj dni pridružil še vihar, ki je odnašal sneg v dolino. Mraz je bil čedalje večji. Nekaterim so že otekale noge od ozeblin, zlasti Stojanu in Rudiju, ki sta bila doma nekje od Trsta in nista bila vajena ostrega podnebja. Po kotanjah in globačah so nastajali zameti, iz katerih se je človek le s težavo izkopal. Življenje je v prvem tednu novembra postajalo nemogoče kljub temu, da že več kot deset dni niso imeli stika s sovražnikom.

Ko se je vreme ustalilo, se je komanda odločila za premik na južno stran Karavank, da se opremi za zimo, ki je letos nastopila zelo zgodaj. Izvidnica je šla na pregled terena že dan prej. Ko se je vrnila, je poročala, da je na »vremzu« nad Belco na pol razpadla oglarska koča, ki bi nudila izmučeni četi dobro zavetje.

Naslednji dan so šli na pohod. Mimo lovske koče pod Kepo je počasi vzpenjala kolona prek poseke

proti sedlu. Na vrhu Sedla so obstali. Vedeli so, da se bodo tu prek vračali sedaj vsak dan v dolino, ki je ležala pod njimi. Anže, ki je nosil zaplenjenega šarca, je zapustil Sedlo zadnji. Prek črnih njiv, ki so se v teh dneh zopet pokazale iz snega, mu je pogled drsel do Baškega jezera tja v reber do Mojcinega doma. Sonce je oblivalo Koroško vse tja do Osojščic, pokritim s snegom. Ustnice so mu vztrepetale kot takrat ob Mojcinem poljubu in zdelo se mu je, da se je vsa zemlja pod njim spremenila v njene ustnice in da mu vsa zemlja pošilja poljub. Pozabil je na glad, ki ga je mučil kot vse ostale. Pod njimi je ležala Koroška v beli srebrnini kot nevesta, ki pričakuje ženina.

»Vrnem se k tebi, Mojca. Moram se vrniti!« je zašepetal, nato pa pohitel za ostalimi, ki so se spuščali po poti proti Gorenjski...

Na jasi, kjer je stala bivša graničarska koča, ki so jo v teh letih Nemci požgali, je četa splašila trop srnakov in srn. Le mala košuta je otrdela od strahu. Obveščevalec Pepi je dvignil mavzerico, pomeril in izprožil. Ranjena košuta je letela še kakih sto metrov, nato pa se je zrušila. Kuhar je kričnil od veselja, da bo imel kaj za v kotel. Anžetu pa se je ubita živalica zasmilila. Sam ni vedel, zakaj mu je bilo ob pogledu nanjo hudo; imela je tako dobre oči kot človek.

(nadaljevanje)

vali mesečno po 10 krajcarjev 20 vinarjev (za ta denar si takrat dobil en golaž v sedanjosti 3.50 Ndin. Sedanja podporni članarina godb pa je 5 Ndin na leto).

Tovarniška godba je bila dobro organizirana in je imela strogo disciplino. Godba je s svojimi nastopi v tistih časih odigrala veliko kulturno glasbeno poslanstvo.

V letu 1910 se je z aktivnejšim delovanjem takratnih strank godba pričela krhati in se razbila v dva tabora. Vsaka stran je hotela imeti svojo godbo.

Po prvi svetovni vojni so se osnovali godbe po strankarski pripadnosti. Kovinarska godba Saveza metalnih radnika Jugoslavije, s sedežem pri Jelenu, Krekova godba krščanskih socialistov in končno še sokolska godba — narodno socialne stranke. Nato pa še hruščanska gasilska in žirovniška sokolska godba.

Vse godbe s sedežem na Jesenicah so prirejale v nedeljah številne promenadne koncerte, ki so bili dobro obiskani. Saj je bila to edina

možnost kulturnega glasbenega užitka. Za delavski praznik 1. maja so vse godbe igrale budnice po Jesenicah. Po budnicah pa odpeljale pripadnike svojih strank v povorkah na izlete v naravo.

Vse tri godbe s sedežem na Jesenicah so imele tudi svoje salonske — simfonične in zabavne orkestre.

Ko še ni bilo zvočnega filma, je orkester kovinarske godbe igral v sedanjem kinu Radio med filmskimi predstavami in med odmori gledaliških predstav dramske sekcije Svobode.

Orkestra Krekove in sokolske godbe pa sta v okviru svojih društev sodelovala tudi pri prirejanju operet.

Za takratni čas, ko so bili radio aparati v družinah še redkost, glasba se še ni posnemala in reproducirala z magnetofoni in v primerjavi s sedanjim časom tehnika še na nizki stopnji, so bili koncerti godb željeni in pri vsakem nastopu godb so se zbrali prebivalci, staro in mlado v velikem številu.

(nadaljevanje)

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

20

Sele potem se spomni, da po delu ni šel domov, marveč se je zaradi Cupnikovega plačila in še bolj ob misli, da ne bo mogel peljati na semenj Adele, klatil po samotni daleč izven mesta in zapravlil pol noči počitka.

In potem še mamino gnajenje in godrnjanje! »O čem neki je govorila? Kaj je hotela imeti od mene?«

Tine se ne spominja ničesar, dokler se ne spomni, da mu je govorila o dvajsetih dinarjih, ki jih je zaslužila. To zadošča, da se ozre po materi, ki še spi, in po kolibi na polico, kamor mati daje in hrani denar, kadar ga imata.

»Adela?« mu zadrhtijo ustnice, obenem pa kakor tat prisluhne težkemu maminemu dihanju.

Spi. Trdno spi, ga vzpodbudi misel. Zdaj je čas! Samo neslišno tiho mora vstati, vzeti svežo srajco in boljšo obleko, vzeti denar, se iztihnati neslišno iz kolibe, potem pa v prostost, v sejmski vrvež, kjer bo čas hitro mineval in bo ura štiri, kakor bi mignil: Adela bo prišla.

A kam? Kje sta se domenila?

»Da, kje?« oblije Tineta pot, ko se spomni, da sta se dogovorila samo za uro, a za kraj, kjer bi počakala drug drugega, sta se pozabila domeniti. Zares, o tem si nista rekla niti besedice!

Nerodno. Vražje nerodno. A nič zato! Vprašala ga je, ali bi jo peljal na semenj, in on je obljubil. Torej ob štirih tam, a on jo ima tako zelo v očeh in srcu, da bi jo zaslutil in zagledal med milijonom ljudi in ne samo v množici, ki se bo gnetla po sejmski ulici.

Ob štirih bo tam! Ob štirih se bosta našla!

»Pametno je predlagala,« je Tinetu ta ura vseč, saj bo takrat kupčija šla že h koncu in sejmarji, ki bi radi do mraka robo razprodali, bodo začeli

SIVO MESTO

pri ceni popuščati. Marsikatera stvar bo za polovico cenejša, kakor jo ponujajo sedaj, razmišlja Tine in gleda na uru, ki kaže enajst. »Samo do denarja moram in ven!« vstaja in opazuje, ali se morda mama ne prebujala ali pa se celo dela da spi, in bo zavpila, čim bo prišel do police, na kateri ima dva kovača.

Toda mama spi. Ne sliši, da je Tine vzel svežo srajco in prazno obleko (ob njej se mu stoži, ker ob misli na Adelino lepoto njegova obleka ni več tako praznična, kakršna bi se mu zdela še včeraj in kakršna se mu je zdela ondan med južnjaško revščino, ko je čakal na zaposlitev pred tovarno in se med reveži z juga počutil kot gospod) nato pa z roko naglo seže na polico, škili na mamo, obenem pa mu je vedno bolj mraz, kakor da se mu kri v žilah spreminja v led.

»Nič, nič,« mu roka tipa po polici, kjer ni niti pare, kaj šele dva kovača, o katerih je govorila mama, da jih je včeraj zaslužila. »Preklete,« mu kletev stiska ustnice dokler ne zagleda mamine jope. »Če še tam ne bo nič, potem...« stopa bos po prstih k maminu postelji, kjer je ob vznožju njena jopa.

Tihtopi se

Obstane. Opazuje mamo, nato pa seže v žep in ko otipa dva kovanca, ga zaskelita, kakor da je zgrabil žerjavico, pa tudi kri v žilah je nenadoma živ, tekoč ogenj.

Vroč mu je. Potn srage se mu nabirajo na čelu in po vsem telesu, kakor da mu iz sleherne pore vre vroč potoček in nato na njem zledeni. Vročina in mraz se naglo in do slabosti neprijetno menjavata. Vrti se mu, kakor da je postal os čudnega vrtiljaka, v katerega se je spremenila koča.

Še enkrat pogleda mamo, pa se mu zdi, da jo vpija in jo spet prinaša na površje čudno vrtiljasta megla, ki se vrtinči po kolibi in skozi katero se ves moker opoteče proti vratom, kakor da bi hodil po krovu majhne ladje, ki jo premetujejo valovi.

Tudi sam preklinja kakor kak gusarski mornar,

o katerih je bral v povestih. Preklinja vrata, ki se odpirajo tako prekleto počasi in še bolj prekleto izdajalsko hrešče, dokler jih ne zapre in kakor do onemoglosti izčrpan za trenutek ne obstane naslonjen nanje. Sele potem, ko začuti, da mu kolena niso več tako mehka, se odlepi od vrat in se umakne za brezokensko steno kolibe, kjer je majhen, iz zarjavele pločevine zbit napušč, pod katerim je pralni čeber, v katerem mama pere perilo samskih delavcev, in voda.

Tu se naglo umije, obleče in počee, potem pa kakor rahlo pijan odtava navzdol proti cesti, z edino željo, da bi bil čimprej za ovinkom.

Ga bo kdaj dosegel?

Ovinek se mu zdi neskončno daleč...

3

SEJMSKI VRVEŽ, veseli vzkliki otrok, piskanje piščalk in pikanje otroških pištol, kričavo vabljenje sejmarjev, stojnice, pisana roba, prešerno in naga živo nasmejani fantje, zardela dekleta od tihe, pričakovane sreče, ki jih čaka na plesišču in potem nekje daleč izven sejmskega vrveža, vse to daje danes tej stari fužinarski ulici videz srečnega in veslega mesta. Ko bi človek imel oči samo za veseli vrvež in uho samo za veselo pesem, ki jo je slišati iz gostiln, bi mislil, da je sivo in ozko mesto samo navidez sivo v resnici pa je veselo in srečno mesto, eno redkih na svetu, kjer ne poznajo tegob in revščine.

Tak je površen vtis, ki takoj splahni, čim človek stopi med množico in se sreča med veselimi in srečnimi otroškimi obrazi otrok, ki se nesrečni drenjajo ob stojnicah in z velikimi žalostnimi očmi hrepene po razstavljenih dobrotah in drugih, zanje nedosegljivih predmetih. Tine bi se ob teh obrazih spomnil svojih otroških let, ko se je prav tako ubog in nesrečen potikal okrog stojnic in z očmi požiral bogastvo sejmske robe in dobrot.

A Tine teh obrazov ne vidi.

In ne vidi beračev, ki ob cerkvi razkazujejo svojo nesrečo in siromašvo ter prosijo z rožnimi vencii, ovitimi okrog rok miloščine.

»Samo kronico, ubogo kronico,« jadikuječe ponavljajo in obljublja, da bodo za ubogo četrtinko dinarja molili za dobrotnika do konca svojega nesrečnega življenja v dolini solz in še potem, ko jo bodo zapustili in sedeli pred božjim obličjem v nebeškem kraljestvu, ki ga je obljubil ubogim sam sin božji, ko je hodil po naši zemlji, učil in označeval božjo milost, pa tudi preklestvo, ki čaka na onem svetu bogate trdosrčnike in vse, ki ne poznajo usmiljenja do ubogih in nesrečnih.

»Samo kronico, ubogo kronico,« ponujajo molitev, svojo edino sejmsko robo, ki jo lahko prodajajo.

»Za kronico Češčeno Marijo! Za dve kronici Oče naš! Za dinar cel! Rožni venec za vaše zveličanje, srečniki, ki imate srečo in kruh v dolini solz, a ki boste zapisani pogubljenju in peklenški nesreči, če vam nebeške sreče ne izprosimo ubogi nesrečniki! Samo kronico, ubogo kronico! Češčena Marija, milosti polna, gospod je s teboj...«

Tine gre kakor gluha tretjič mimo beračev, takih, kakršne srečuješ na vseh sejmi ali v času romanj na Brezjah, in takih, ki po mladosti in zdravih udih beračem niso podobni, a vseeno stojte med berači in po prosjaško iztegujejo roke:

»Usmilite se ubogega brezposelnega, ki že leta in leta zaman išče zaposlitve, pa ni ne delavnice ne fabrike, ki bi se ga usmili!«

Teh je še več kakor pravih beračev. Mednje bi lahko stopil tudi Tine in molil mimoidočim desnico:

»Sin te doline sem! Sin tega mesta, ki so mu moji predniki razdajali svoje delo in življenje, pa to mesto zame nima ne dela ne kruha! Izučen ključavničar sem! Z odlično opravljenim pomočniškim izpitom! Domačin sem, pa mi ne to ne ono ne pomagaj!«

Tako bi Tine lahko tožil in prosil vbogajme. A ne bo, kakor še nikoli ni, četudi bi poslušal tožbe brezposelnih in v njih videl sebe, človeka z enako nesrečo in brezizglednostjo.

Toda Tine je za vse slep. Dvajset maminih dinarjev ga teži, kakor da nosi v žepu in srcu težo, ki ga vleče k tlom in tži. Ko bi tako zelo ne hrepel bo Adeli, bi se že zdavnaj vrnil domov in skrivaj vtaknil denar nazaj v mamino jopo, ker se popolnoma zaveda, kakšno veliko bogastvo sta tadva kovača zanj in za mamo in kako težko jih je prislužiti.

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

Ob članku »Literarni večer«

V 19. številki Zvezarja je izšla kritika avtorja mb o gimnazijskem literarnem večeru, ki je bil konec aprila. Po mnenju recenzenta je gimnazijska poezija slabokrvna, brez izraza, brez močnega in vedrega mladostnega čustva, ki navadno prevladuje v gimnazijskih pesmih; pesmi so polne pesimizma in črnogledja — skratka, ničesar ni v njih, kar bi bilo hvale vredno.

Mladinski pevski zbori za dan mladosti

Danes v petek, 24. t. m. se bodo ob 19.30 v gledališki dvorani na Jesenicah, po nekajletnem premoru ponovno za dan mladosti predstavili našemu občinstvu pionirski in mladinski pevski zbori iz naše občine. Skoraj tristo mladih pevcev iz osmih šol bo s pesmijo počastilo rojstni dan maršala Tita in praznik mladosti.

Na reviji mladinskih pevskih zborov se bodo predstavili pionirski in mladinski pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc pod vodstvom zborovodja Janka Pribošiča, mladinski pevski zbor osnovne šole Tone Čufar, ki ga vodi Janez Foršek, mladinski pevski zbor osnovne šole Žirovnica pod vodstvom Marjana Jemca in mladinski pevski zbor srednjih šol pod vodstvom Janka Pribošiča.

Revijo mladinskih pevskih zborov organizira Zveza kulturno prosvetnih organizacij občine Jesenice v sodelovanju s šolami. Organizatorji pričakujejo, da bo jeseniško občinstvo pokazalo dovolj zanimanja in pozornosti do prizadevanj mladih pevcev na naših šolah.

Toda, ali se je mb vprašal, če je »vedro mladostno čustvo« res bistvo vsake dobre poezije? Kaže, da bi moralo njihovo petje biti fortissimo in bi moralo na bobneč način izražati mladostno vedrino in naivnost, ki se ne spušta v globlje in temnejše plati odnosov posameznika do družbe.

Menim, da se umetnost ne kaže v zlagani, za lase privlečeni vedrini, ki naj bi dvigala mlade poslušalce na krila zlaganih pozitivnih idej. Povedal bom nekaj misli ob poeziji Janeza Svoljšaka in Andreja Tratnjeka, ki jo je recenzent mb vrgel v isti koš z za kanček bolj začetniško poezijo ostalih.

Svoljšak svojega pesimizma ne skriva in pravi: »Moj duh je vkljenjen med platnice učbenikov in fantaziji so ostrigili krila s škarkami logike«. To spoznanje mu služi kot osnova za drugo, bolj tragično in usodno. Njegov duh se boji, da bo v stiku s suravim okoljem otopel. Verz »Postal bom le še eden izmed vas« je obupan protest človeka, ki čuti, da ga okolica skuša oropati tiste iskre človečnosti, ki ga dviga nad posurovelost in zmaterializiranost. Občutljiv lirik naleti v današnjem svetu le še na »led zaničevanja« in v takem stanju se mu zazdi že njegova lastna eksistenca absurd. Tak lirik je Svoljšak.

Tudi Andrej Tratnjek protestira proti svetu, ki ga utešnjuje in uničuje. V hrupu civilizacije se počuti kot »pajac in kandidat za čir«. Njegov meštarski lahkoten in razigran verz v preprostih in življenjskih podobah izraža tisto, kar je po mnenju pisca mb tako graje vredno — pesimizem in črnogledje, ki pa nista zrasla iz bega pred svetom, ampak iz pogumne konfrontacije z njim. Trat-

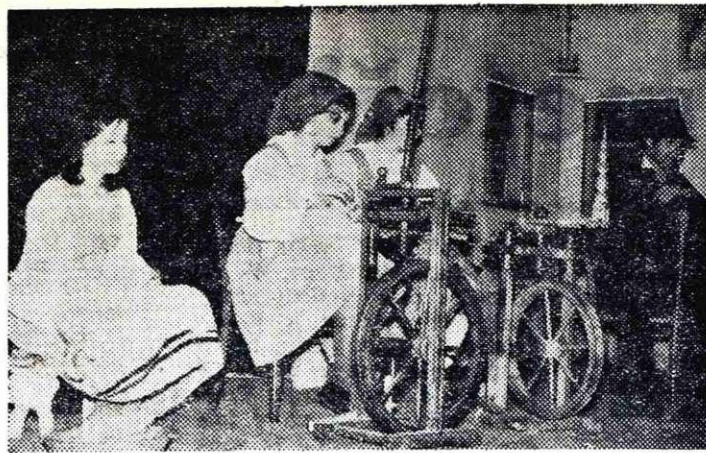
njek noče postati »brezhiben primer človeka, na katerem je nekaj vredna le nova obleka« in v tem spoznanju je izražen ves njegov mladostni idealizem, ki res ne pozna vedrine, pozna pa poštenost in boj.

Ali je ta poezija pesimizma in za mladega človeka presenetljivo globokih življenjskih spoznanj res tako slaba, da ji lahko recenzent mirne duše očita slabokrvnost in popolno odsotnost izraza? Ali so mladi ljudje, ki imajo toliko poguma, da svoja najintimnejša čustva izlijejo v pesem in to pesem posredujejo svojim sošolcem res tako komične figure, da mora mb, ko jih ocenjuje, besedo pesnik sarkastično postaviti med narekovaje? Mislim, da ne. Morda je njihova oblika včasih nedozorela, toda spoznanje je mnogo-krat globoko in čisto. Kaj zato, če njihov klavir ne zmore vedrih fortisimov, ki so kritiku mb tako zelo pri srcu!

Recitatorjema bi lahko očitali kvečjemu neprofesionalnost in pomanjkanje rutine in prakse. Ne morem pa se pridružiti mb v misli, da sta bila Lavtizarjeva in Černe neprizadeta in mehanična, saj sta včasih vdihnili tekstu toplino in angažiranost, ki jo kritik v nujni interpretaciji tako močno pogreša. Po mojem mnenju je zlasti Lavtizarjeva pokazala nekaj več, kot pa si navadno predstavljamo pod neprofesionalnim napovedovanjem in recitiranjem.

Se to. Namen kritike je, da je konstruktivna in za mladega človeka ne samo uničujoča, ampak tudi spodbudna. Pri piscu mb pa nismo našli za mlade ustvarjalce prav nobene spodbude, še dobre besede ne.

Peter Vengar

Prizor iz 1. dejanja DOMNA v izvedbi dramske družine Svobode Javornik

Domen

na Primorskem in v Trbovljah

Člani dramskega odseka javorške Svobode so v režiji Janeza Kejžarja v letošnji sezoni obnovili dramatizirano Jurčičevo povest DOMEN. Pri izvedbi sodeluje ansambel, ki šteje 30 ljudi v celoti. To so predvsem mladi ljudje, ki radi igrajo na odru.

Preteklo nedeljo so gostovali v Braniku pri Novi Gorici. Za predstavo je vladalo precejšnje zanimanje in je bil za tamkajšnje razmere tudi obisk zelo zadovoljiv. Veliko razumevanja so pokazali tudi na tamkajšnji osnovni šoli Angel Besednjak, saj so učence pravčasno opozorili na predstavo javorških Svobodašev in jim naročili, da napišejo obnovo Jurčičeve povesti DOMEN, razen tega pa so prebrali tudi nekaj drugih Jurčičevih del.

Med gledalci je bilo veliko starejših ljudi, ki se dobro spominjajo, kako so pred več desetletji igrali Domna v Braniku in okolici. Nekateri od teh igralcev so še danes živi in so bili tudi sami na predstavi.

Po predstavi so predstavniki kulturno prosvetnega društva Franc Zgonik povabili javorške Svobodaše, da se pridejo v njihov kraj, posebno takrat, kadar bodo imeli na repertoarju domača odrska dela, za katere vlada na Primorskem še posebno veliko zanimanje.

Nekaj dni pozneje so se člani dramskega odseka Svobode Javornik predstavili v dvorani Svobode II v Trbovljah. Tradicija je že, da javorške Svobodaše v Trbovljah vedno lepo sprejmejo. Tudi tokrat je bilo tako. Najprej so jim pokazali Strojno tovarno v Trbovljah, zvečer pa so poskrbeli za lepo obiskano predstavo. Tudi v Trbovljah je bilo med gledalci veliko mladih ljudi iz srednjih in osnovnih šol. Tako kot v Braniku je bila tudi v Trbovljah predstava lepo ocenjena in so bili gledalci zadovoljni. Ob koncu predstave so kolektivu dramske sekcije Svobode Javornik k uspehu čestitali mladi gledališčniki iz Trbovelj in jih povabili, da jih še obiščejo.

— or

Televizija in mladi gledalec

3 Pa tudi Igre ljubezni iz tretjega tedna v aprilu so že devet let star film. In vsi našti filmi sodijo med povprečje. Računati moramo s tem, da bomo na naših malih zaslonih videli le največ kavbojk, ki jih je Hollywood posnel zdaj že več kot 4000 in kjer je torej možen širok izbor. Razen tega lahko pričakujemo večji izbor filmov iz mladih nacionalnih filmskih industrij, ki nimajo filmske tradicije niti denarja, da bi lahko delale drage filme. Tisto torej, kar delajo po svetu in pri nas pač zaradi tega, ker vsak narod hoče imeti svojo lastno nacionalno filmsko umetnost. Kdor bo torej hotel videti dobre filme, ne bo smel čakati doma pred televizorjem nanje, ampak bo moral še naprej zahajati v kinematografske dvorane. Zares dobra in spektakularna filmska umetnost se bo tudi v prihodnje prodajala samo tam.

VPLIV TELEVIZIJE NA NAŠE NAJMLAJŠE Otroci med 7. in 9. letom

se zanimajo predvsem za zgodbo, ki jo gledajo. To so najprej pravljice, med katere spadajo kot najuspešnejše posrečene reklame, ki jih po dveh,

treh predvajanjih znajo na pamet, vendar vsakokrat znova uživajo v njih. Nauče se jih čudovito ponavljati in oponašati, pri čemer prilagajajo glas, mimiko obraza in kretnje. Kasneje jih začne zanimati »tisto, kar se je zgodilo«. Vsebinsko zgodbo sprejemajo kot resnico brez kritičnega čuta: pred pošastjo na ekranu vpijejo od strahu, ob nesreči njihovega junaka jočejo, udarce po njihovem tvarišu z ekrana občutijo na sebi — vse doživljajo kot igro, zato ostajajo zgodbe brez vpliva na njihovo resnično življenje. Če je zgodba zahtevnejša, je ne razumejo, ker jo doživljajo po delih, je ne znajo povezati. Zato bi bilo nesmiselno, če bi takim otrokom dovoljevali gledati filme ali TV drame.

Med 10. in 12. letom

se poveča otrokovo zanimanje za filme o vsakdanjem življenju, sicer pa je pripravljen presedeti pred televizorjem celo popoldne in cel večer. Rad gleda reportaže o tujih deželah, vendar imajo prednost akcijski filmi (filmi torej, v katerih se kaj zgodi). Občuti lepoto slike in popolnost fotografije. Zanima se, kako so mogli ta ali oni prizor posneti. Nič več ni pripravljen sprejeti vsega za

resnico, čeprav želi vedno več vedeti o svetu, ki ga obdaja. Tega sveta še ne razume, zato je zelo nevarno, če pustimo otroka v tej starosti gledati oddaje iz sveta odraslih. Otrok ima svojih lastnih težav čez glavo dovolj in je še tem komaj kos. Zato ga nikar ne silimo, da se bo ukvarjal s težavami odraslih ljudi. Še tako bodo prehitro prišle nadenj. Prezgodaj pa je zelo nevarno, kajti to so leta, ko skuša otrok bolj kot prej posnemati odrasle.

Med 13. in 15. letom

naš mladi človek že kritično opazuje svet okrog sebe in seveda tudi svet, ki mu ga kaže televizija. Zda je pripravljen občudovati napore in junška dejanja. Njegovi junaki so jezdec z Divjega zahoda, neuničljivi kavboji in počasni, toda pogumni šerifi, neustrašni pomorski kapitani in vsi, ki količkaj dišijo po pustolovščinah. Obožuje jih. Sočustvuje z njimi, čeprav se že jasno zaveda, da gre za filmsko zgodbo, ne za resnico. Začne se enačiti (identificirati) s svojimi filmskimi junaki: posnema jih. Rad razpravlja o posameznih oddajah, pri čemer čisto resno zagovarja vsa dejanja svojih idolov. Izredno je občutljiv za dobro in plemenito in ves srečen je, če se tudi njegovi junaki temu primerno obnašajo.

S skupščine občine Jesenice

Dražji kruh in ...

V torek, 21. maja je bila seja sveta za gospodarstvo pri skupščini občine Jesenice, na kateri so v prvi točki dnevnega reda razpravljali o predlogu kombinata Žito Ljubljana za spremembo cen kruha. Navzoči so se po dolgi razpravi in številnih pripombah strinjali z novimi cenami, tako da bo veljal 1 kg belega kruha v bodoče 2,25 Ndin (prej 2,04), kilogram črnega kruha pa 1,45 Ndin (prej 1,38). Ti dve ceni bosta tudi v bodoče pod kontrolo občinske skupščine, medtem ko za cene ostalih vrst kruha in peciva podjetje ne predlaga sprememb, želi pa, da bi bile te cene sproščene. Treba je pripomniti tudi to, da so bile cene kruhu v drugih občinah, kot na primer v radovljiški, že sedaj višje kot pri nas, čeprav so bili stroški prevoza na Jesenice večji. Novo je tudi to, da bodo potrošniki v bodoče dobili lahko tudi polkilogramske štruce, s čimer bo odpadlo rezanje in

tehtanje. V obrazložitvi in pregledu poslovanja pekarnarstva v Lescah je tudi rečeno, da se je proizvodnja belega kruha v zadnjem času povečala. Ker pa je bila proizvodnja belega kruha do sedaj nerentabilna, se je s tem tudi izguba podjetja večala. Proizvodnja črnega in belega kruha predstavlja kar 80 % proizvodnje pekarnarstva. Nove cene bodo veljale z dnem objave odloka v Uradnem vestniku Gorenjske.

Na seji so govorili tudi o odloku o premijah za kravje mleko v letošnjem letu. Z uradnim listom je določeno, da dobi delovna organizacija, ki prideluje mleko sama ali v kooperaciji z individualnimi proizvajalci, iz sredstev proračuna republike 0,10 Ndin premije za liter. To pa seveda le v primeru, če tudi posamezna občina odobri premijo v enaki višini. Zato je sprejetje takega odloka bolj vsakoletna formalnost, ki jo je potrebno opraviti.

T. L.

... mestni potniški promet

Na ponedeljkovi 9. redni seji sveta za urbanizem, gradnje in komunalne zadeve, krajevne skupnosti in stanovanjske zadeve pri skupščini občine Jesenice so

navzoči razpravljali najprej o spremembi in dopolnitvi odloka o prispevku za uporabo mestnega zemljišča. V praksi se je pojavilo precej težav, ker izrazoslovje odlo-

ka, ki ga je skupščina občine sprejela decembra lani, ni bilo ravno najprimernejše izbrano in je dopuščalo različno tolmačenje. Težava je bila tudi pri tolmačenju, katero zemljišče spada v območje nacionaliziranega ozkega gradbenega okoliša, opazne pa so bile tudi druge pomanjkljivosti in napake. Zato so pripravili posamezne popravke in dopolnitve.

Prometno podjetje Ljubljana transport — PE Jesenice pa je vložilo zahtevek za odobritev višjih tarif v mestnem potniškem prometu. Sedanje tarife so veljale še od leta 1965, v tem času pa je bilo uveljavljenih vrsto zakonskih predpisov, ki postavljajo težje pogoje poslovanja in povečane družbene obveznosti. Vse to je skupno s porastom cen reprodukcije skega materiala in uslug povzročilo, da so se materialni stroški za en prevožen kilometer v potniškem prometu povečali za 17 %. Za toliko pa naj bi se povečale tudi v poprečju cene v mestnem prometu. Člani sveta so se strinjali s predlaganim povišanjem tarif, še posebej, ker je bilo soglasje k povišanju dano tudi za mestni promet v Ljubljani. Pri tem je treba reči le to, da smo na Jesenicah odvisni pač od proizvajalcev iz drugih občin, in tako skupščina občine ne more toliko vplivati na določanje cen. Najvišja cena v mestnem prometu bi bila še naprej 0,70 Ndin, medtem ko bi bila najnižja cena v bodoče 0,50 Ndin.

Na koncu seje so razpravljali tudi o popravljenem zidalnem načrtu za individualno stanovanjsko gradnjo na Blejski Dobravi. Načrt predvideva zavidavo dela zemljišča, kjer naj bi postavili 19 visokopritličnih hišic in 7 pritličnih hišic. Prijave interesentov zbira Stanovanjsko podjetje Jesenice.

T. L.

Letošnja MISS NARCIS — Zdenka Pristavec

Komunalni problemi na dnevnem redu

V petek, 17. maja so bili v naši občini kar trije posveti, na katerih so strokovnjaki obravnavali nekatere komunalne probleme.

V prostorih skupščine občine je bil zanimiv posvet, na katerem so govorili o ureditvi struge Save ob jezu pri Hermanovem mostu do Mojstrane. Navzoči so bili predstavniki republiškega vodnega sklada, republiškega sekretariata za urbanizem, Zavoda za vodno gospodarstvo, podjetja za urejanje hudournikov, savskih elektrarn, vodne skupnosti Kranj, skupščine občine, Železarne in drugih. Idejni načrt ureditve tega dela Save je predložil inž. Pleskovič iz projekta n. z. ke gradnje, z njim pa nakazuje, kako urediti obrežje, kako speljati strugo, kje napraviti pregrade, da bi zadrževale pesek in drugo. Ozko grlo je vsekakor na Jesenicah, kjer je od novega mostu Podmežaklje do zapornic na jezu premajhen prerez korita. Predvsem pa bi bilo po mnenju strokovnjakov nujno potrebno urediti jez, ker sicer ne pride do izraza vse drugo urejanje struge. Za tako veliko investicijo pa seveda primanjkuje denarja. Na koncu posveta so ugotovili, da je v zgornjesavski dolini dosti problemov. Nikakor ne bi smeli dopustiti, da bi voda še naprej nosila velike količine peska na Jesenice, to pa obenem pomeni, da bi morali pustiti zaproditi marsikatero lepo livado. Edina možna rešitev tega problema je ureditev vseh hudournikov, to pa zahteva zopet ogromna sredstva.

Istočasno je bila v Mostah posebna komisija republiškega sekretariata za urbanizem, ki je ovrgla idejni načrt, po katerem naj bi prek

Završnice zgradili 152 metrov dolg most. Mnenja so bili, da naj bi za daljše obdobje uredili to ozko cestno grlo na gorenjski magistrali s cesto pod stanovanjskimi hišami, tako da bi se izognili tudi nevarnemu ovinku in odcepu proti Begunjam. Cestni sklad SRS je proučil predloge in zahteve komisije in zato je bil v torek, 21. maja ponovni razgovor v Ljubljani. Bili so mnenja, da je nemogoče zahtevati, da bi ta del ceste služil samo za motorni promet, ker naj bi v desetih letih začeli z gradnjo nove hitre ceste. Poleg tega so se povečali tudi stroški zaradi nujne prestavitve tlačnega cevovoda elektrarne, zato so se zedinili, da naj bi rekonstrukcijo opravili po prvotnem predlogu, s tem, da bi bilo nujno potrebno urediti priključke stranskih cest in poti.

V petek popoldne pa so si strokovnjaki republiškega sekretariata za gospodarstvo ogledali tudi ozko cestno grlo med kinom Plavž in bolnico na Jesenicah ter načrte za ureditev tega. Mnenja so bili, da naj cestno podjetje pripravi projekt z vsemi komunalnimi napravami (vodovod, kanalizacija, razsvetljava), posebno pa je potrebno proučiti možnost čim boljše izvedbe obeh stranskih priključkov z leve in desne strani. To naj bi bilo narejeno čimprej, tako da bi tudi komunalno podjetje lahko kmalu začelo z deli.

Medtem so na vrtu že postavili montažno hišico, v katero se je začasno preselila Polajnarjeva družina, dokler ne bo zgrajena stanovanjska hiša na Hrušici. Celotna investicija bo predvidoma veljala okoli 500.000 Ndin.

Kdo naj popravi pokvarjen vodovod?

Na Fužinski cesti št. 8 na Jesenicah smo bili vsi stanovalci štirinajst dni brez vode. Za hišo namreč koplje gradbeno podjetje Sava razne jaške in kanalizacije. Pri kopanju z grabljem so zadeli oziroma odtrgali vodovodno cev in ostali smo brez vode. To sicer še ni tako hudo, ker se lahko pripeti podobna okvara pri vsakem takem delu. Toda najbolj zanimivo je to, da smo polnih štirinajst dni iskali tistega, ki bi moral to okvaro popraviti. Nihče ni hotel biti pristojen za to popravilo, ne Železarna niti Stanovanjsko podjetje, še manj pa Mestni vodovod.

Vsi so hodili kakor rečeno štirinajst dni okrog in iskali okvaro, toda nihče se ni hotel potruditi, da bi jo našel, še manj pa popravil.

Šele na intervencijo krajevne skupnosti pri tehničnem direktorju Železarne se je stvar dokončno uredila. Po tej intervenciji smo namreč dobili vodo v teku enega dneva.

Kaj bi k temu rekli? Ali je to birokracija, nerazumevanje, pomanjkanje čuta za odgovornost in še kaj?

Hišni svet
Fužinska cesta 8

Tudi letos pohod pionirjev Ježkovega odreda po partizanskih poteh

V zadnjih nekaj letih so na Javorniku že dvakrat izvedli pohod pionirskega odreda Jožeta Zupana-Ježka po partizanskih poteh. Zlasti dobro je uspel prvi pohod, ki so ga prav tako kot letos organizirali v počasištev dneva mladosti.

S pripravami za letošnji pohod so začeli dovoli zgodaj, zato lahko pričakujemo, da bo akcija, pri kateri sodeluje deset družbeno političnih organizacij z Javornika in Koroške Bele, lepo uspela, seveda če bodo vremenske prilike ugodne.

Da bi bil letošnji pohod do vseh nadrobnosti dobro organiziran, so se odločili za ustanovitev Ježkovega odreda, ki je razdeljen po bataljnih. Deset bataljонов se imenuje po borbah in komunistih, ki so žrtvovali svoja življenja med NOB.

Za komandanta Ježkovega odreda je bil imenovan Pelde Šmid, za komisarja pa inž. Ciril Urbar. Na posebnem sestanku so izbrali oz. imenovali še komandante in komisarje posameznih bataljonov, razen tega pa so tudi pripravili gradivo za bilten Ježkovega odreda, ki ga bodo razdelili v tem tednu.

Zelo natančno so določili smeri pohoda za posamezne bataljone. Med potjo bodo obiskali kraje,

ki so se posebej znani iz NOB. Pionirji se bodo med pohodom ustavili tudi pri spomenikih in spominskih obeležjih padlim borecem in tam izvedli kratke bataljonske proslave.

Zaključna prireditev bo 26. t. m. na Pristavi v Javorniškem Rovtu, ko se bodo spet zbrali pionirji iz vseh bataljonov. V popoldanskih urah so predvidene športne igre na Pristavi, kjer je dovolj prostora.

Letošnji pohod je organiziran tako, da bo kolektiv osnovne šole v celoti sedeloval pri izvedbi te akcije. Osnovna šola na Koroški Beli je bila od vsega začetka med pobudniki in zelo aktivna v samih priprava.

Torej v nedeljo na Javorniku in Koroški Beli pričakujejo le še lepo vreme, sicer pa je vse pripravljeno, da bo pionirski Ježkov odred v celoti izpolnil nalogo. Omenimo naj še to, da bodo med pohodom izročili svojemu namenu Gajškovo pot v Javorniški rovt, po kateri bodo hodili odredi treh ali štirih bataljonov. Gajškova pot se imenuje po predsedniku planinskega društva Ljuzetu Gajšku, ki se je smrtno ponesrečil pod Mojstrovko, uredili pa so jo planinci z Javornika.

Spodbudna aktivnost atletov

Atleti so v letošnji sezoni precej dejavni. Nastopili so že na republiškem in državnem prvenstvu v krosu, na področnem prvenstvu Gorenjske, občinskem prvenstvu v krosu, v Ljubljani v štafeti zmage itd.

V soboto in nedeljo pa so atleti zopet gostovali. V soboto, 18. maja so sodelovali na atletskem mitingu v Kranju, na katerem so poleg domačih tekmovali atleti iz Celovca in Beljaka, Celja, Ljubljane in Maribora. Dosežki jeseniških atletov na tem mitingu so zadovoljivi. Mohorič je bil 4. v teku na 800 m, Globočnik 5. v teku na 5.000 m, Helena Pretnar je dosegla 1,30 m v višino, v balkanski štafeti 400 x 200 x 300 x 400 m pa so dosegli Jeseničani tretje mesto.

V nedeljo, 19. maja je bilo v Velenju republiško prvenstvo v atletiki za starejše mladince. V vsaki disciplini je tekmovalo 12 atletov, ki so se pomerili na predhodnih področnih prvenstvih oz. kvalifikacijskem tekmovanju. Od AK Jesenice so se v republiški finale uvrstili: Egidij Glavič v teku na 3.000 m, Vlado Debevč v skoku v daljino in šfeta 4 x 100 m.

Z dosežki naših atletov smo lahko zadovoljni. Glavič je v teku na 3.000 m dosegel peto mesto s časom 9:30,8, ki je hkrati njegov najboljši čas, Debevc je v daljino skočil 5,94 m in s tem osvojil sedmo mesto, štafeta 4 x 100 (Pretnar, Branc, Debevc, Sašo Pretnar, Sovorguani) pa se je s časom 48,0 uvrstila na sedmo mesto. Če bo ta sestava naše štafete izpila še predaje, je sposobna precej boljših dosežkov. Moramo reči, da imajo Velenčani zavdanja vredne atletske objek-

te. Prireditev je motil dež, ki je razmeščal atletsko stezo in zaletišča za skoke. Vreme in nizka temperatura sta prispevala, da atleti niso dosegli pomembnih rezultatov. Izjerna je le mladi Lah iz Mojstrane, ki tekmuje za AK Ljubljana. Lah je v hitri hoji na 5.000 m dosegel nov republiški rekord s časom 25:41,3, ki ga pa prireditelj ni objavil, niti naše dnevno časopisje, z izjemo Športskih novosti. Mojstrančani so imeli še dva predstavnika v Velenju. Rabič je bil drugi v metu kladiva, Kopavnik pa peti v hitri hoji na 5.000 m. Ti trije Mojstrančani so bili tudi vse, kar je AK Ljubljana poslala v Velenje. Malo čudno, vendar je res, da se tudi atleti vozijo skozi Jesenice in Ljubljano. Nerazumljiv primer, če vemo, da sta si Jesenice in

Mojstrana tako blizu in da verjetno ne gre za materialne spodbude, zaradi katerih te mladince veže AK Ljubljana. Če še dodamo, da Lah, Rabič in Kopavnik v zimski sezoni nastopajo za smučarsko društvo Jesenice, so pripadnosti dveh športnim skupnostim še bolj nerazumljive in kaže na neurejene odnose v naši telesni kulturi. Primer navajamo le kot ilustracijo.

Ob koncu naj še omenimo, da so se sicer maloštevilni jeseniški atleti v Velenju uvrstili na 11. mesto od 15 sodelujočih klubov. To je še skromna bera. Pozitivno pa je dejstvo, da je v jeseniški atletiki že opazen napredek, da se vrste atletov širijo in da so obeti za prihodnje do-sežke ugodnejši.

Vibr

Rokomet

Jesenice : Kranj 17 : 14

Pred okoli 150 gledalci je zelo dobro sodil Bartol iz Kranja.

JESENICE — Dragojevič,
Gorup, Prešeren 5, Pogažnik,
Vidic 5, Mlekuž 2, Žmitek 4,
Šturm 1.

Še eno moštvo, ki se nahaja pri vrhu lestvice GRL, ekipa Kranja, je morala priznati premčoh naših igralcev, ki so zopet zaigrali zelo dobro in slavili zaslužen zmago.

Čeprav mokro igrišče ni dovoljevalo hitre igre, s katero se odlikuje naše moštvo,

so domačini znali izkoristiti napake v sicer zelo dobri obrambi Kranjčanov, pri katerih se je videlo, da so bolj uigrani rokometšaši od Jeseničanov.

Pohvaliti je treba celotno moštvo, posebej pa strelce Prešerna, Vidica in Žmitka, pa tudi mladega Šturma, ki je iz tekme v tekmo vedno boljši.

Sodnik Bartol je svojo nalogo zelo dobro opravil in želimo, da bi nam večkrat sodil.

Dragojevič

[illegible]

Prvi medklubski festival amaterskega filma

Ni umetnine brez pomembne, razumne in življenjsko pristne vsebine

Zapis, objavljen v 20. številki **Železarja**, o prvem medklubskem festivalu amaterskega filma, ki je bil 11. in 12. maja na Jesenicah, je sprožil precejšnje razprave. Zaradi različnih mnenj, tako strokovne žirije, pisca sestavka in gledalcev, želim s prispevkom opozoriti na nekatere aspekte, ki jih pri oceni posameznih filmov ne bi smeli prezreti.

Če bi po aspektih, ki jih bomo kasneje razvil, ocenjeval večino nagradjenih filmov, bi lahko festival ocenil kot revijo formalistično eksperimentalnega amaterskega filma, kajti večina teh filmov je bil zgolj filmski formalizem. Pri večini nagradjenih filmov smo občutili pretirano poudarjanje **valnosti zunanje**

oblike, nebistvenih strani dogajanj na filmskem platnu. Preseneča nas pri mnogih filmih absolutno zanikanje vsebine in idejnosti ter pretirano poudarjanje samo oblike.

Taka orientacija pomeni odtujevanje umetnosti od resničnosti in potrjuje načelo formalistov, da je »umetnost zaradi umetnosti«, umetnost, ki je sama sebi namen. Kje so potem etična in umestnostno-vzgojna načela? Če izhajam iz klasične ocene umetnosti, namreč, da ni umetnine brez močnega etičnega jedra in da je umetnina resnica in lepota hkrati, potem popravljamu ocenjevalcu ne bo težko presoditi resnično vrednost na festivalu prikazanih filmov. **Pridržite** moram,

da ocenjujemo dokumentarne, propagandne, reportažne, žanrske in druge filme nekoliko drugače od zakonitosti umetniškega filma, le-ti namreč lahko odstopajo od zakonitosti estetskega oblikovanja, vendar pa vsaj v naših razmerah, ko gradimo brezrazredno družbo in gradimo človečnost v človeku, morajo imeti vsaj pomembno vsebino in etično jedro. Vsega tega pa pri večini nagrajenih filmov ni bilo.

Ob vsem tem se človek opravičeno vprašuje, čemu služi tako eksperimentiranje, ki nedvomno tudi od avtorjev zahteva dovolj truda in prizadevanja. Ali je res namen večina amaterskih filmarjev odtujevati umetnost resničnosti in potrje-

vati načelo formalistov, da naj umetnost ne bo odvisna od zgodovinskih in družbenih procesov, pač pa naj se razvija po svojih posebnih formalnih zakonitostih? Namesto pristnega ustvarjanja novih oblik, ki nastajajo iz novih vsebin, smo na festivalu v večini primerov gledali neke vrste igrakanja s samo obliko.

Taka stališča, kakor smo brali v Železjarju, potrjujejo s svojimi izjavami tudi avtorji takih filmov. Na primer: »Torej kaj je zame filmska umetnost? Nič! Film je le okvir, orodje, film je pladenj, na katerega je treba servirati naš skupni nemir.« Ob vsem tem se vsiljuje vprašanje, če mora res večina gledalcev, ki jim je nemir teh eksperimentalnih filmarjev povsaj tuj, res ta njihov nemir tudi prebavljati, kajti to je nemir ljudi brez vsebinske in idejne orientacije, brez hotenja izboljšati svet in brez odgovornosti za jutrišnji dan.

Morda bo kdo od teh

nosilcev »novega vala« ta kritični in polemični zapis proglasil za nazadnjaštvu. Toda ali ni tudi cilj amaterskih filmarjev, da se v svojih prizadevanjih čim bolj približajo umetniškemu ustvarjanju. To pa zahteva boljše poznavanje filmske abecede, to je peti, kako filmski ustvarjalec uspešno oblikuje svojo vsebino. Ob tem pa ne bodo smeli zavračati stare resnice, da za naprednega človeka ni umetnine brez pomembne, razumne in življenjsko pristne vsebine.

S tem kritičnim zapisom, pa v nobenem primeru nisem hotel zmanjšati zaslug in prizadevanj jeseniške filmske skupine ODEON, ki je festival prvič organizirala in ki naj tudi v bodoče obdrži to pobudo za vsakoletno srečanje filmskih amaterjev. Morda bi festival v bodoče le dopolnili še z razgovorom po predvajanih filmih z avtorji in strokovno žirijo, kar bi bilo nedvomno v prid tudi samim ustvarjalcem.

- CO

Kli
 25.
 CS
 MOJ
 Helr
 vlogi
 PE
 VIJA
 SKIH
 SOJ
 J. E
 KON.
 Zaklj
 NEJ
 J. E
 KON.
 Zaklj
 kojen
 Vse
 in Ja
 ter F
 brezpl
 PRI
 Vstop
 svojer
 oz. d
 predst
 gajni.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

25. in 26. maja franc. barv. CS film REDOVNICA, ob 17. in 19. uri. Režija: Jacques Rivett, v glavnih vlogah Anna Karina, Liselotte Pulver, Micheline Presle.

27. maja ameriški film MORITURI, v režiji Bernarda Wickija, v glavnih vlogah Marlon Brando, Yul Brynner, Trevor Howard, ob 17. in 19. uri.

28. in 29. maja ameriški barvni CS film REVOLVERJI NE RAZPRAVLJAJO, ob 17. in 19. uri.

30. maja ameriški barvni film PTIČI, v režiji Alfreda Hitchcocka, v glavnih vlogah Rod Taylor, Jessica Tandy, ob 17. in 19. uri.

31. maja ameriški barvni film STOL, STRELJAM, v režiji Buzza Kulika, v glavnih vlogah David Jessen, Ed Begley, Keenan Wynn, ob 17. in 19. uri.

1. junija ameriški barvni CS film LORD JIM, v režiji Richarda Brucksa, v glavni vlogi Peter O'Tool, ob 17. in 19.30 uri.

Kino PLAVŽ

25. in 26. maja ameriški barvni film REVOLVERJI NE RAZPRAVLJAJO, ob 18. in 20. uri.

27. in 28. maja franc. barvni film REDOVNICA, ob 18. in 20. uri.

29. maja ameriški barvni film PTIČI, ob 18. in 20. uri.

30. in 31. maja ameriški barvni film LADJA ZA IZPOSOJANJE, v režiji Roberta Gottscholka, v glavnih vlogah Chris Warfield, Sally Fraser, ob 18. in 20. uri.

1. junija ital. barvni film REVOLVERAS CLAY, v režiji Sergia Corbuccija, v glavnih vlogah Cameron Mitchell, Georges Riviera, Diana Martin, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

25. maja nemški barvni CS film NASVIDENJE NA MODREM MORJU, v režiji Helmuta Weiss, v glavni vlogi Toni Zeiler.

Gledališče

PETEK, 24. 5. ob 19.30: REVIJA MLADINSKIH PEVSKIH ZBOROV.

SOBOTA, 25. 5. ob 15. uri: J. Benatzky PRI BELEM KONJICKU — opereta — Zaključena predstava za ŽIC.

NEDELJA, 26. 5. ob 19. uri: J. Benatzky PRI BELEM KONJICKU — opereta — Zaključena predstava za upokojence.

Vse upokojence z Jesenic in Javornika, Koroške Bele ter Hrušice opozarjamo na brezplačno predstavo operete PRI BELEM KONJICKU. Vstopnice lahko dobite pri svojem društvu upokojencev oz. dve uri pred pričetkom predstave pri gledališki blagajni.

26. maja ital. šp. barvni CS film SEDEM HRABRIH ZEN, v režiji Cebetta Groopera, v glavni vlogi Anne Baxter.

30. maja francoski barvni CS film REDOVNICA.

1. junija ameriški barvni film LADJA ZA IZPOSOJANJE.

Kino KRANJSKA GORA
25. maja ameriški barvni film TAJNI AGENT MATHELM, v režiji Fila Carolsona, v glavni vlogi Dean Martin.

26. maja ameriški barvni film LADJA ZA IZPOSOJANJE.

30. maja ameriški barvni CS film REVOLVERJI NE RAZPRAVLJAJO.

1. junija franc. barvni CS film REDOVNICA.

Kino ŽIROVNICA

26. maja ameriški barvni film TAJNI AGENT MATHELM.

2. junija franc. barvni CS film REDOVNICA.

Nov železniški vozni red

V nedeljo, 26. maja bo uveljavljen nov vozni red. Število potniških vlakov je ostalo isto, tudi trase potniških vlakov so premaknjene le za malenkost. V mednarodnem prometu sta vpeljana dva nova vlaka in sicer sezonski Opatija ekspres in Akropolis ekspres, ki bo vozil skozi vse leto. Akropolis ekspres bo imel najvišji rang in tudi največjo potovalno hitrost, vozil bo na relaciji München — Atene in obratno.

Po sporazumu, ki sta ga sklenila avstrijska in naša vlada se bo z uveljavitvijo novega voznega reda pričel tudi skupni pregled potnikov na vseh mednarodnih brzih vlakih. Avstrijski obmejni in carinski organi bodo pričeli s pregledom že na Jesenicah, naši organi pa pri uvoznih vlakih že v Beljaku. S tem v zvezi so se postanki vlakov v Podrožci skrajšali za 5 minut, na relaciji München pa za 20 minut in še več.

Letos pričakujemo tudi večji tovarni promet. Za letos je zaključen sporazum o prevozu 350.000 ton železove rude iz Bakra v Linz. Trenutno

imamo v prometu vsak dan pet vlakov te rude. Vedno hujša konkurenca sili železnico, da blago, posebno hitro pokvarljivo, čim hitreje prevaža. Tudi v novem voznem redu so predvideni ekspresni tovarni vlaki iz Grčije, Beograda in Kopra. Tak vlak bo vozil iz Gevgelije do Jesenic 26 ur, to pa je le 5 ur manj, kot jo za 1287 km dolgo pot potrebuje ekspresni vlak. Sadje iz Kopra v München vozimo že sedaj v sklenjenih vlakih in sicer ga prepeljemo v 20 urah. Vozni red je urejen tako, da sadje, ki se prvi dan v Kopru naklada, naslednji dan že v Münchnu prodaja. Za te vlake zaračunava železnica normalno vozarino. Poleg tovarnega tranzitnega prometa, pa je tudi železnica velik uporabnik železniških uslug. Leino se razloži oziroma naloži približno 60.000 tovarnih voz. Trudimo se, da dostavljamo vse vagone ažurno in točno in si tudi v bodoče želimo čim boljše sodelovanje z vsemi službami v železnici, ki imajo opravka z železnico.

Franc Jerala

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža in očeta

IGNACA KRAMAR

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje in vence in nam izrekli sožalje. Iskrena hvala tovarišem SGP »SAVA« za njihovo pomoč, posebno sodelavcem iz Menze, njegovim sodelavcem iz vozovne delavnice Železarnice, sosedom za njihovo nesebično pomoč, tov. Francu Zupanu za poslovilne besede ter pevcem za poslovilne pesmi ob odprtem grobu.

Vsem, prav vsem prisrčna hvala.

Zalujoča žena Anica s hčerka Danico in Ivico.

ZAHVALA

Ob prerani smrti ljubečega moža, očca, sina in brata

ADOLFA ČRVA

se zahvaljujem za vse iskrene izraze sožalja in za darovane vence in cvetje.

Posebno se zahvaljujem družinam Kokošar, Murovec in Lapanja, Deber 6, za ves trud in pomoč ter vsem sosedom in sostanovalcem iz šestih blokov in njegovim sodelavcem valjarne 2400 za pozornost in denarno pomoč. Zahvaljujem se vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, članom društvenih organizacij in sodelavcem ter inž. Urbarju za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Vsem iskrena hvala.

Zalujoča žena Zofija, sinova Ivo in Simon, mama, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Kolektivu sive livarne se zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla v času moje bolezni.

Ekrem Kovač livarna

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru Javornik II se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času moje bolezni.

Tomaž Korošec lužilnica Javornik II

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikalne organizacije Železarnice se zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezni, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Alija Keserovič nadzorna služba

VABILO IN RAZPIS

Avto moto zveza Jugoslavije organizira 1., 2. in 3. julija 1968 avto moto reli SUTJESKA 68.

Vabimo vse člane AMD in lastnike motornih vozil, ki so zainteresirani za udeležbo na reliju, da se prijavijo v pisarni Avto moto društva na Jesenicah najkasneje do 28. t. m. do 18. ure.

Vsak udeleženec relija dobi 30 l bencina in 70 N din.

Sportna komisija AMD Jesenice

Prisrčno slavlje na vrhu Triglava

Srca mladih ljubiteljev in navdušenih obiskovalcev zasneženih gora postajajo v prebujajoči pomladi vedno bolj nemirna. Mladi plezalci, gorniki in alpinisti nestrpnost pričakujejo praznik mladih in vsakoletni začetek mladinske triglavske Titove štafete.

Kakor vsako leto že od leta 1948, tako se je tudi letos alpinistični odsek našega matičnega planinskega društva skupaj z gorniki plezalci in alpinisti iz Mojstrane in drugih krajev iz gornjesavske doline lotil naloge, da uspešno izvede 21. mladinsko triglavsko štafeto iz zasneženega vrha Triglava.

Priprave za letošnjo triglavsko štafeto so bile temeljite. Mladi gorniki so z letošnjo štafeto počastili 76. rojstni dan predsednika republike maršala Tita in obudili spomin na pomembne obletnice iz naše skoraj 200-letne planinsko-alpinistične zgodovine.

Navdušeni in z nečakanimi koraki so številni mladi planinci, plezalci in alpinisti stopili na naporno in nevarno pot proti zasneženemu in v led okovanemu vrhu Triglava. Po prenočevanju v Aljaževem domu se je 15. maja še pred zoro zbralo pod močno severno steno čez trideset alpinistov.

Mitja in Peter sta zrla v obraz najtežji smeri v severni steni Triglava, hotela sta prispevati svoj delež k prazniku mladih, ystopila sta v Peternevo plezalno smer, tik desno, zapadno ob Črnem grabnu, ki je ocenjena z najtežjo VI. + težavnostno stopnjo in v previsih in počeh zahteva mojstrsko obvladovanje in premagovanje težav in nevarnosti.

Klavdij in Janez sta vstopila v bavarsko smer levo, vzhodno tik ob Črnem grabnu.

Mladi Zvone, Niko, Jože in Drago so se odločili za nemško plezalno smer. Ciril pa je vodil devet mladih po slovenski plezalni smeri. Glav-

nina je spešila korake po poti prek Praga.

Dan je žarel v bogati sončni luči. V sredo so čez dan vsi udeleženci prispeli v našo najvišjo planinsko postojanko Triglavski planinski dom Kredarico. Koča jih je sprejela z vso domačnostjo. Mladi so bili nečakani, vsi bi radi kar takoj nadaljevali vzpon na Triglav, toda zasnežene in poledenele strmine Triglava so zahtevale skrbnih priprav.

V četrtek, 16. maja se je vila dolga kolona po grebenu malega Triglava proti vrhu. Pesem cepinov, derez, in klinov je prešerno odmevala v oprano jutro. Na vrhu Triglava je orila prešerna pesem mladih, radovali so se edinstvenega razgleda po bližnjih in daljnih zasneženih vrhovih, zavihrale so zastave in zaorila pesem, pomešana z vriski. Mala, toda prisrčna slovesnost je zaključila slavlje mladih in že so se napotili z zastavami na čelu prvi nosilci štafetne palice s pozdravi in čestitkami ter najboljimi željami maršalu Titu na nadaljno pot po grebenu do Kredarice, kjer so nosilci štafetne palice s pozdravnim pismom prespali.

V petek, 17. tega meseca so mladi nosilci nadaljevali pot prek Praga v dolino Vrat in dalje mimo slapa Peričnik do Mojstrane, kjer se je se-

šla triglavska štafeta s štafeto z Jalovca. Mladina in prebivalci Mojstrane so prvim nosilcem obeh štafet pripravili prisrčen in prazničen sprejem s pesmimi, recitacijami in govori.

Letošnja 21. mladinska triglavska Titova štafeta predstavlja velik in pomemben uspeh tudi za nadaljno zdravostno vzpon našega plezalnega športa in alpinizma. Peter in Mitja sta skupaj z Janezom in Klavdijem prižgala letos prvo zeleno luč v severni steni Triglava, vsi skupaj so preplezali težko Peternevo in bavarsko smer. To je uspeh, ki uvršča naše plezalce in alpiniste v sam vrh našega alpinizma. Ostali mladi Niko, Pavla, Zvone, Pepi, Milan, Miro in Drago ter drugi pa so odlično prestali ognjeni krst v sicer lažjih, toda zasneženih smereh severne triglavske stene.

Vsakoletna mladinska triglavska Titova štafeta je velik praznik naših mladih, prihajajočih plezalno-alpinističnih generacij, ki pod skrbnim in preizkušenim vodstvom starejših plezalcev in alpinistov načrtno in nezadržano napredujejo.

Žuro

Majnikov slalom pri Češki koči

Letošnja topla pomlad je zagodila po svoje tudi pridnim športnim delavcem na Jezerskem. Namesto veleslalom, kakor običajno, so v nedeljo, 19. t. m., morali prirediti slalom tekmo.

Mrzlo vreme, ki je nenadoma nastopilo pred dnevi, je navrglo 15 cm novega snega in prineslo zmrzal v višinah nad 1.500 m. Obe slalom stezi sta bili v povsem zimskih razmerah in posebno prvi tek na zmrznjeni progi. Slalom stezi sta bili dolgi po 300 m s 40 vraticami in z višinsko razliko po 100 m.

Na startu se je javilo okoli 70 tekmovalcev in tekmovalk, med njimi tudi člani

državne reprezentance Lakota, Kavčič, Klinar M. in Gašperšič. Nastopili so predstavniki desetih klubov iz vse Slovenije. Na zelo težkih progah se je v snežnem vremenu zopet uveljavil Peter Lakota, ki je izpeljal tekmo v velikem slogu. Z 2,3 sekunde zaostanka je bil odličen tudi Andrej Ponikvar. Pod 80 sekund v obeh tekih je prišel edino še Cene Štravs, zmagovalac v konkurenci starejših mladincev, ki bi zasedel v celotni konkurenci tretje mesto. Odlična tekmovalca pri starejših mladincih Pogačnik in Albrecht sta uspela le v enem teku, kar se je primerilo še mnogim dobrim tekmovalcem, tako Markežu, ki je imel v prvem teku tretji najboljši čas.

Pri starejših mladincih se je odlično držal tudi Borut Varl, ki je zasedel v močni konkurenci tretje mesto, z malo več sreče (imel je padec) pa bi bil lahko drugi.

REZULTATI:

CLANICE: 1. Majda Ankele, Triglav, 81,0, 2. Mojca

Magušar, Enotnost, 95,9, 3. Etlj Kurnik, Tržič, 102,7, 4. Olga Vilman, Jesenice, 113,5.

MLADINKE (mlajše in starejše skupaj): 1. Marjeta Matvoz, Fužinar, 94,7, 2. Maja Krašnar, Tržič, 94,9, 3. Barbka Bizjak, Enotnost, 98,6, 4. Jelka Pečar, Jesenice, 101,4.

MLAJŠI MLADINCI: 1. Uroš Aljančič, Tržič, 86,8, 2. Tomaž Bernik, Jesenice, 87,1, 3. Iztok Saksida, Jesenice, 88,1.

STAREJŠI MLADINCI: 1. Cene Štravs, Jesenice, 79,3, 2. Herman Marguč, Enotnost, 86,3, 3. Borut Varl, Jesenice, 88,4.

CLANI: 1. Peter Lakota, Jesenice, 72,3, 2. Andrej Ponikvar, Jesenice, 74,6, 3. Tomaž Jamnik, Kranj, 81,0, 4. Vili Juvančič, Enotnost, 82,4, 5. Franc Leskovšek, Jesenice, 83,4, 12. Lovro Markež, Jesenice, 88,1.

EKIPNO: 1. JESENICE, 2. ENOTNOST, Ljubljana, 3. TRŽIČ, 4. JEZERSKO, 5. ŽELEZNA KAPLA (Avstrija). -il

ŠD Jesenice novi član I. zvezne lige

Od 14. do 18. maja je bilo v Puli tekmovalje II. zvezne šahovske lige — zahod, na katerem so sodelovali štiri moštva in to: prvak Hrvatske SD Kvarner Reka, prvak Bosne SD Železničar Zenica, zadnje plasirani član I. zvezne lige SD Mladost iz Smederevske Palanke ter prvak Slovenije SD Jesenice.

Eden izmed favoritov je bilo tudi moštvo Mladosti iz Smederevske Palanke, ki je že v preteklem letu sodelovalo v I. zvezni šahovski ligi, drugi kandidat pa je bilo naše moštvo. Že v I. kolu sta se srečala glavna favorita in po krepki zmagi je bilo slutiti, da je naše moštvo še edini kandidat za osvojitev prvega mesta. V II. kolu so naši fantje malo popustili, vendar so si z visoko zmago v zadnjem kolu zagotovili prvo mesto in s tem pravico nastopa v prvi zvezni šahovski li-

gi. Vsekakor lahko smatramo to kot velik uspeh našega društva, ki si je po dolgih letih pridobilo pravico nastopa v najvišjem razredu.

TEHNIČNI REZULTATI:

I. kolo: SD Kvarner : SD Železničar 6:4, SD Mladost : SD Jesenice 3,5:6,5.

II. kolo: SD Mladost : SD Kvarner 5:5, SD Jesenice : SD Železničar 5,5:4,5.

III. kolo: SD Kvarner : SD Jesenice 3,5:6,5, SD Železničar : SD Mladost 5,5:4,5.

Končni vrstni red: 1. SD Jesenice 18,5, 2. SD Kvarner 14,5, 3. SD Železničar Zenica 14,0, 4. SD Mladost Smederevska Palanka 13,0 točk.

Za ta uspeh so zaslužili prav vsi sodelujoči od članov in članic do mladincev ter jim želimo tudi v I. zvezni ligi veliko uspehov.

Z.

Jesenice : Litija 79 : 38 (38 : 17)

Novinke v ligi se niso mogle resno upirati razpoloženim domačim igralcem, ki so v poprečni igri dosegli visok rezultat. Igra zaradi slabega nasprotnika ni bila tehnično na višini. Najboljša igralka domačega moštva Vudričeva je spet dosegla visoko število košev, kljub temu da na domačem igrišču ne igra vedno v zadovoljivi formi. Za domače sta dobro igrali tudi Ivnikova in Bertonec, ki sta dosegli tudi precej košev.

Strelke za Jesenice: Vudrič 31, Ivnik 18, Bertonec 19, Vujatović 5, Drobnič 2, Oblak 4. — nik

Dragocena zmaga

OK KANAL : OK JESENICE 1:3 (14:16, 15:8, 10:15, 12:15)

Za Jesenice so nastopili: Krevsel, Bogataj, Šmitek, Bergelj, Potočnik, Rössler, Pristov, Kavčič, Kučina.

Svojo peto zaporedno zmago so si Jeseničani priborili na vročih tleh v Kanalu. S tem pa tudi dve novi točki, tako da so trenutno sami na prvem mestu v republiški ligi, saj so doslej edina neporažena ekipa.

Kanal je vsaki, še tako dobri ekipi, vedno nevaren nasprotnik in je na domačem terenu skorajda nepremagljiv. Tudi razpoloženje Kanala pred tekmo je kazalo, da je popolnoma prepričan v svojo zmago.

Jeseniški odbojkarji pa so zaigrali tako disciplinirano

in borbeno, da so bili tudi najboljši tolkači Kanala brez moči. Gostje so bili boljši v igri na mreži, sploh pa v polju.

V ekipi zmagovalca so se odlikovali prav vsi in bi bilo težko izdvojiti najboljšega posameznika. Ekipa kot celota je zaigrala tako kot letos še nikoli, svojo zmago pa si je priborila predvsem z discipliniranostjo.

Povedati pa je treba, da je ekipo spremljalo tudi okoli 40 gledalcev z Jesenic, ki so močno spodbujali svojo ekipo, kar je tudi pripomoglo k zmagi.

Prihodnjo nedeljo bodo Jeseničani spet igrali na tujem igrišču in sicer v Mariboru proti OK Maribor, ki zavzema na lestvici drugo mesto.

Z. P.

Časten poraz proti Braniku

V prvenstveni tekmi I. republiške lige za ženske je OK Branik iz Maribora premagal ekipo OK Jesenice z rezultatom 3:2 (15:9, 2:15, 15:10, 4:15, 15:12).

Jeseničanke so odšle na pot v Maribor z željo da bi dosegle čim bolj časten poraz, kar jim je tudi uspelo, z malo več sreče, pa bi lahko tudi zmagale.

V tekmi proti Braniku so dekleta pokazala veliko boljšo igro kot pa v srečanju proti Kamniku.

To je bilo srečanje dveh izenačenih ekip in kjer bi bile prav lahko zmagale tudi gostje, saj so v dveh nizih zmagale z veliko razliko. To daje tudi vedeti, da ne igrajo

v vseh setih enako in da jim primanjkuje zbranosti, kar pa bodo s tekmovalnimi izkušnjami pridobile.

V odločilnem petem setu je pri stanju 11:10 servirala igralka Branika in s svojimi močnimi servisi, ki jih Jeseničanke niso mogle ubraniti, odločila tekmo. Usodo tekme pa je precej v korist domačink krojil tudi Mariborski sodnik Izlakar.

Za Jesenice so nastopale: Faganel, Draksler, Kemperle, Lukek, Mrak, Pavlič, Trančar, Krušič.

To nedeljo bo ekipa mladink sodelovala na republiškem turnirju v Kamniku. Mladinke, ki sicer vse igrajo v moštvu članic, imajo vse možnosti, da zasedejo prvo ali drugo mesto, s tem pa bi si tudi pridobile pravico za sodelovanje na državnem prvenstvu.

Z. P.

Jesenice : Elektra 84 : 60 (33 : 27)

Naši igralci so že takoj v začetku prevzeli pobudo in dosegli v prvih minutah šest točk prednosti. Igra je bila precej hitra, gostje so vsak napad domačega moštva vrnili in posebno malemu Jeriču je uspelo, da razlika v koših ni bila večja od 8 točk. Zaradi velike borbenosti pa je moral najboljši član gostujoče ekipe Jerič že v prvem polčasu zaradi petih osebnih napak iz igre. Prav zaradi tega so gostje v drugem polčasu igrali precej slabše. Naši pa so predvsem zaradi odličnega Vauhnikarja, ki je vstopil v igro šele v drugem polčasu, popolnoma nadigrali goste. Vauhnikar je samo v drugem polčasu dosegel 21 točk in dokazal, da je kljub pomanjkljivemu treningu še vedno med najboljšimi igralci.

Strelci za Jesenice: inž. Senčar 16, Koren 16, Jeraj 13, Vauhnikar 21, Bunderle 14, Urbas 4.

Prehodni pokal za jeseniške judoiste

V Vrbi na Koroškem je bilo v soboto, 18. t. m. I. kolo tekmovalja za Pokal prijateljstva, v katerem sodelujejo Spilimbergo, Vrba in Jesenice. Turnir je bil dobro organiziran, pa tudi s sojenjem smo bili zadovoljni. Vsaka mestna reprezentanca je nastopila ločeno z mladinci in člani. Najprej so se srečali mladinci.

REZULTATI:

Jesenice : Spilimbergo 3:2 (za Jesenice uspešni Lah, Železnik, Morič Franc).

JESENICE : Vrba 4:1 (Lah, Herman, Brce, Morič F.). Spilimbergo : Vrba 4:1.

Točke za prehodni pokal: Jesenice 7, Spilimbergo 6, Vrba 2.

CLANI:

Spilimbergo : Vrba 5:0, Jesenice : Vrba 4:1 (Morič S., Krajzelj, Kučina, Stare), Jesenice : Spilimbergo 4:1 (Kučina, Morič, Vilfan, Stare).

Točke za prehodni pokal: Jesenice 8, Spilimbergo 6, Vrba 1.

Videti je bilo nekaj odličnih metov in oba prehodna pokala sta do turnirja na Jesenicah — 29. junija v naših rokah.

K. V.

Zakaj cepitev enotne akcije?

Letos je že enaindvajsetič po osvoboditvi krenila štafeta s pozdravi maršalu Titu za njegov rojstni dan z vrha Triglava, kot simbola naše narodnoosvobodilne borbe in naše republike. Dvajset let so se v tem času strnili alpinisti naše občine, ki so se jim običajno pridružili še ljubitelji gora iz drugih predelov in praznično razpoloženji naskakovali vrh Triglava, starta vsakoletne Titove štafete.

Zelo pa nas je letos presenetila odločitev alpinističnega oddelka iz Martuljke, ki je organiziral lastno štafeto z vrha Jalovca. Zakaj se

ta, toliko let enotna in močna manifestacija alpinistov naše občine cepi? Ali res ne morejo alpinisti iz vse občine vsaj enkrat na leto ob dnevu mladosti, ob rojstnem dnevu maršala Tita in letos še ob velikih jubilejih slovenskega planinstva, z roko v roki manifestirati svoje skupne cilje in ljubezen do gora. Zakaj se velik praznik gornikov občine zaradi lokalističnih in osebnih teženj in ambicij cepi?

To so vprašanja, ki pri gornikih z velikimi etičnimi vrednotami, ob takih manifestacijah ne bi smela nastopati!